

NOORUS MAA

EESTI NOORSOO AJAKIRI
ESIMENE AASTAKÄIK

NR. 5

LEHEKUU

1926

HIND 20 MARKA

S I S U.

J. Parijõgi. Vabrikutont.

Myosotis. Noor kalur.

Ml. Ants Laipman.

B. Lasarevski järele M. Nurmik. Vanamees ja sisalik.

Ch. Dickens. Kilk koldel.

V. Krõmov. „Sarfing“.

P. Ansomardi. Kivialused.

Ml. Sõit Pranglisaare.

Hans Roos. Haro algkooli õpilaste koosolek.

Joh. Käis. Kutsevalikust.

„ „ Linda kutsenõuniku juures.

Noorte vald.

Mitmesugust.

Võistlusi ja ülesandeid.

Male.

NOORUSMAA

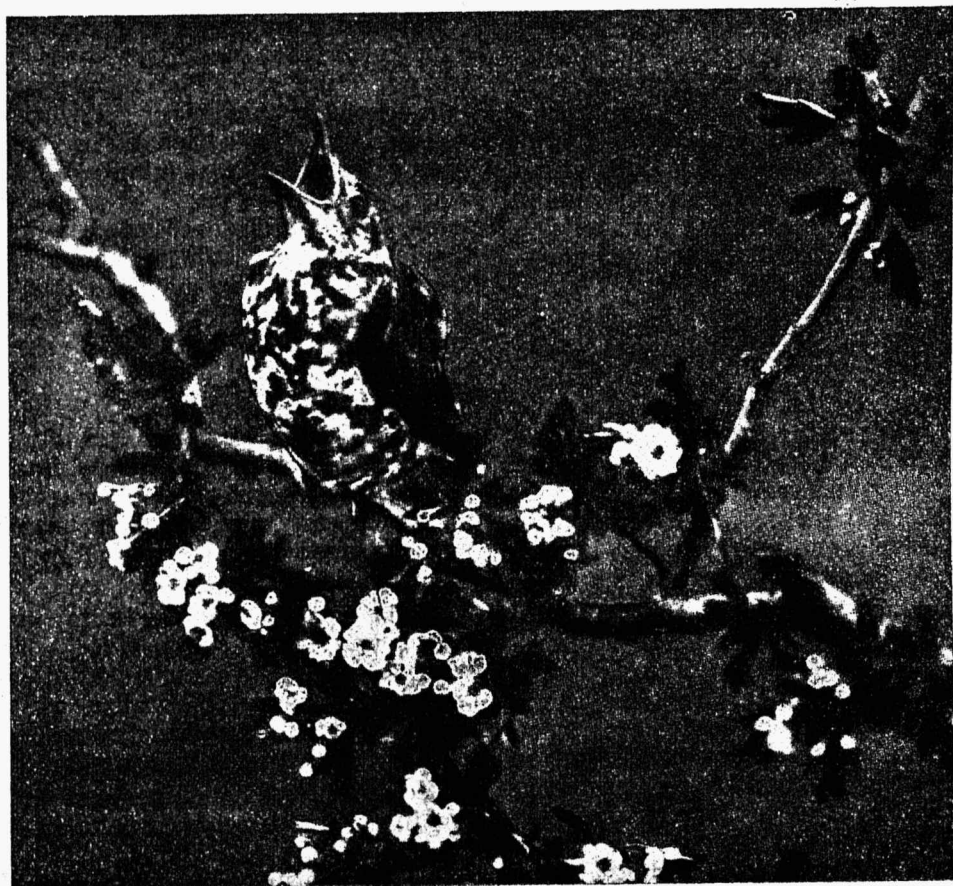
EESTI NOORSOO AJAKIRI

Nr. 5.

Lehekuu

1926.

Toimetuse juhataja: J. Käis, M. Laarman, E. Martinson. Vastutav toimetaja: E. Martinson. :: Väljaandja: Eesti Õpetajate Liit. :: Toimetuse ja talituse aadress: Tallinn, Rataskaevu nr. 22.

Kevadel. Noor lauluräästas.

Vabrikufont.

J. Parijõgi.

Iga õhtu, kui jo pimedaks läks, löid vabriku tuled põlema. Need tuled ei paistnud üle Salumäe meie külasse, aga kuma paistis küll. Taevaalune punetas ja lõkendas, justkui oleks Salumäe taga suur tulekahi. See kuma paistis veel kaugemale kui meie külasse, ikka mitme versta taha. Kui käisime läinud sügisel Kalmu-tädil võõrsil, siis paistis see kuma nende õuegi. Taevaalune oli kohe valge, justkui hakkaks säält uus, tea kui suur päike tõusma.

Aga kõige toredam on neid tulesid Salumäelt vahtida. Siis on justkui tuhat tondisilma, et araverelisel tuleb kohe hirm pääle. Mis veel araverelised — minulgi tuleb hirm pääle. Põletis-ahju suust lööb vahest pikk leek välja, see on justkui punane tondi keel. Limpsab paar korda ümber ahjusuu, siis tõmbab jälle suhu tagasi. Aga mehed selle põletisahju suu ees on siis justkui sipelgad või mustad täpid; mõnikord jälle liiguvad justkui mustad varjud. Ja pagan teab, need tuled justkui elaksid, vahest vaatad, vaatad ja näe — pilgutavad sulle silmi.

Kui sedasi Salumäel istud ja tulesid vahid, siis on nii vaikne, aga päeval kuulub kõik kära ja müra Salumäele. Ja imelik küll: hunt lõksutab kive süüa, ikka krauh-krauh, lemmerei undab — aga hääled tulevad justkui maa-alt. Mõnikord kukub põletisahju ees mehe käest raudlatt maha, ja siis läheb kaua aega mööda, enne kui Salumäel kuuled, et tegi tumedalt — prauhh!

Meie käisime Sule Augustiga ühtepuhku Salumäel neid tulesid vahtimas. Läksime jo aegsasti sinna, istusime pajupõõsa alla maha ja hakkasime ootama. Kõige enne löid kontori tuled põlema, siis veskis ja lemmereis ja siis hakkas tulema igalt poolt, ikka vilks ja vilks. Põletisahjudes on päevalgi tuli ja tuleleek limpsab ka päeval ahjusuust välja, aga see ei paista kuhugi. Kui aga õhtu tuleb, siis aga vaata, kuidas põletisahi keelt limpsab, justkui vana

paks nõid, et vaata, et limpsab mõne mehe ahju eest suhu. Ega säälpõletis-ahju juures olegi naljaasi tööd teha, säälpõletis üle kümne aasta kopsud vastu ei pane.

Mõnikord tuli poissmeeste kasarmu kojamees ka Salumäele tulesid vahtima ja meiega juttu rääkima. See kojamees oli minu sõber ja vähe Sule Augusti sõber ka. Tema armastas ka tulesid vahtida. Kui tema selge oli, et purjus ei old, ega ta siis palju juttu armastand rääkida, siis oli kurb ja istus niisama. Aga mõnikord oli viinapudel kaasas ja paras vint pääl, siis rääkis meile kõiksugu juttusid ja lugusid.

Vahest tema arvas, et ega need olegi vabrikutuled, et need on tondisilmad. Et iga õhtu ajab Melka kaldast üks tuhandepäaga tont üles, hiilib vabriku vahele, ajab kaelad püsti ja hakkab silmi pilgutama. Aga inimesed ei teagi, et see on tont, arvavad, et on vabrikutuled. Sest kuidas need tuled muidu nii tagedalt pilguvad. Ja kui hommik hakkab koitma, siis roomab see tont jälle Melka kalda alla jökke tagasi. Ja keski inimene ei tea, et tont käis vabrikus, tema ükski teab.

Kui kojamees seda juttu rääkis, siis meil käisid hirmujudinad üle selja ja kui siis vabriku poole vaatasime, siis oli justkui tõepoolest säälpõletis vahele, lemmerei taga, tondi keha näha, kuidas keerutas ennast sahinal ja hiilis edas-tagasi.

Seda tonti ei saa keski tappa ka: torgid ühe silma pääst ära, — tuleb kaks asemele. No kui just nii pikk mees oleks, nagu põletisahju korsten, see saaks küll. Aga tuletukiga peaks silmad pääst välja pistma, muidu ei saa.

Kojamees teadis niisukesest tondist ühe jutugi. Kui tema kreiskoolis käis, siis oli koolihärra rääkind. Et vanal ajal old ka niisuke tont, tuhat pääd ja tuhat silma. Iga õhta ajand enese kaldast üles, pääd püsti ja hakanud silmi

pilgutama. Aga üks pää on old suur, justkui põletisahi. Ja kui keski ligi läind, siis ajand punase keele suust välja ja limpsand mehe suhu. Keski ei ole tohtind sinna ligi minna. Ja kui mõni oligi nii kange mees, et torkis temal ühe silma pääst välja, siis tuld kohe kaks uut silma asemele. See on old ikka pagana kange tont. Aga kere on old justkui ussil, pikk ja külm, ja kaelad on läind kereotsast laiali, justkui ilmatusuured puuksad. Siis on neid kaelu ikka liigutand sedasi edasi-tagasi, justkui oleks õrritand kedagi. No siis on tuld üks kange mees, nii pikk nagu põletisahju korsten, torkind ühe silma pääst välja — kaks asemel, siis torkind teise — jälle kaks asemel. Ja jo ajand pika punase keele suust välja, et nilpsab mehe ära. Siis mõeld mees: „oot sa, mait!“ ja teind tule üles, pand suure palgi tulle, justkui see pikem korsten lemmerei taga. Põletand selle palgi otsa söele ja — sots! tondile silma. Kus siis on hakanud vingerdama ja kiunuma, mis kole. Aga mees pole väljagi teind, torkind tuletukiga kõik silmad välja, nii et kärsahais aga taga. Siis saandki tont otsa. Aga see old ka kange mees, nii pikk, nagu põletisahju korsten. Nüüd enam niisuke si mehi ei ole.

Siis meie küsisime kojamehe käest:

— Ah sa siis arvad, et vabriku vahel on ikka päriselt see madu — tont, et tuleb aga Melka kalda alt välja, hiilib

vabriku vahele, ajab kaelad püsti ja hakkab silmi pilgutama?

Kojamees ütles:

— Kes teab, kes teab.

Siis meie küsisime jälle:

— Aga keski ei näe. Sääl on küll postid ja tuled on postide otsas. Vai ehk on kohe niisuke, et ei näita ennast?

— Ei näita jah. Kus ta siis näitab. Aga vahest näitab ka. Kui siit Salumäelt vaatad, siis vahest näitab. Mina olen siit näind, keerutab aga oma keret vabriku vahel ja sahistab tasa, justkui uss pöösas. Aga igakord ei näita.

Nüüd oli meil hirm veel suurem.

— Küll see on ikka kole, kas siia ka tuleb? Ei tohi enam Salumäel käiagi.

— Kole küll, aga ega ta siia küll tule, eks temal ole ka omad piirid, kus võib käia, kus ei või. Kole küll jah.

Siis veel kojamees rääkis, et ilmas on palju asju, mida meie ei tea ega näe. Kui ta kreiskoolis käind, siis on säääl küll old üks õige tark koolihärra, kes kõik jutud ja asjad ära teadnud, aga pärast öeld isegi, et tema ei tea veel pooli asjugi, et ilmas on palju asju, mida keski ei tea ega näe.

Igakord kui kojamees meile neid tondilugusid rääkis, tuli niisuke hirm südamesse, et näris kohe südant. Aga vahest oli kohe hää, et niisuke hirm südant närib. Päeval kadus ära, päeval ei old kedagi. Aga kui õhta tuli, siis läksime jälle Salumäele tagasi tulesid vaatama ja seda hirmu ootama.

Noor kalur.

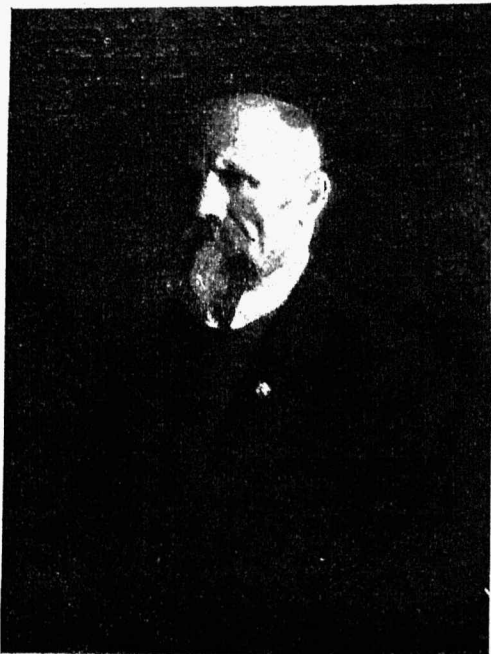
Myosotis.

Sel kevadööil hää oli mulle meri nii muutlik. Ööl sel armastas ta mind. Kui häilliv hiiglapeegel vesipind all minu paadi. Tormiselt noor veri siis tulkas soonis. Üllloomullis mull' ilulmu all vee heletas, silm muinasjutumaid säääl seletas

ja näkid heitsid hõbesoomuslisi ning suuri kalu mulle võrgusse ja jätsid tühjaks teisl kalurell kõik püüsed. Pilvil põlevpunasell kui koiduküünal kerkis kõrgusse, ma vaatsin rannal, lapsellst täis õnne, suurt kalasaaki, harva näind mis enne.

Ants Laipman.

Viiendal lehekuu päeval sai kunstnik Ants Laipman kuuekümne aastaseks.

Autoportree.

Ants Laipman kuulub nõnda siis juba meie vanemate kunstnikkude perre, ta liigub aga sest hoolimata haruldase noorusvärskusega noorteseas ja keset tänapäeva askeldust.

Ants Laipman on sündinud aastal 1866 Vigalas. Laipmani vanemad kuulusid oma ümbruskonna enamarenenud inimeste hulka ja talu oli neil jõukam ning nägusam, kui selleaegne harilik talu.

Kaheksa - aastasena pandi tulevane kunstnik vallakooli ja säält varssi edesi Haapsalu elementaarkooli. Pärast õppis edesi Pärnu gümnaasiu-

mis ja Tallinnas. Oli siis sõjaväes, pidas õpetajaametit ja andis viimaks sisemisele tungile järele ning asus kunstiõpingule.

Oma sihiks säadis Laipman tolle-aegse kuulsa kunstitsentrumi Düsseldorfis. Düsseldorfis asus sel ajal akadeemiaprofessorina Eestimaalt päritolev kunstnik Eduard von Gebhard, kelle poole Laipman pööris nõuküsimisega, saates talle näha oma tööd. Ta sai Gebhardilt hääkskiitva otsuse ja otsustas kohe Düsseldorfis rännata.

Düsseldorfis läks Laipman — ärge imestage — jala. Tal seisis kahe ja poole tuhande verstane teekond ees, see aga ei kohutanud julget kunstijüngrit. Pooleteiseküsimise järel oli ta juba Rheini ääres Düsseldorfis. Säärase pika teekonna võib välja kannatada muidugi vaid kehaliselt tugev ja tarmukas mees. Ja peab ütleva, et Laipman veel nüüdki — kuuekümneaastasena — näib noor ja tugev ja usu meeleldi, et seda meest nooruses ei võinud tagasi kohutada mõni tühine kahe ja poole tuhande verstane teekond, mis teda lahutas sihist.

Tutti.

Aastasadade vahetuspäevil asub ta Saksamaalt Tallinna, ei jää aga siia kauaks, sest juba järgmine aasta viib ta uuesti pikale kunstirännakule. Ta käib Pariisis, Münchenis ja Viinis ning tuleb siis jälle kodumaale.

Tallinnas koondab Laipman kunstilise tegevuse kõrval enda ümber hulga õpilasi, et noortele kunstijüngritele võimaldada kergemini kunstilise alghariduse saamist. Teadis ta ju ise väga hästi, kui raske on õpiahimulisel pääseda kunstallika juure.

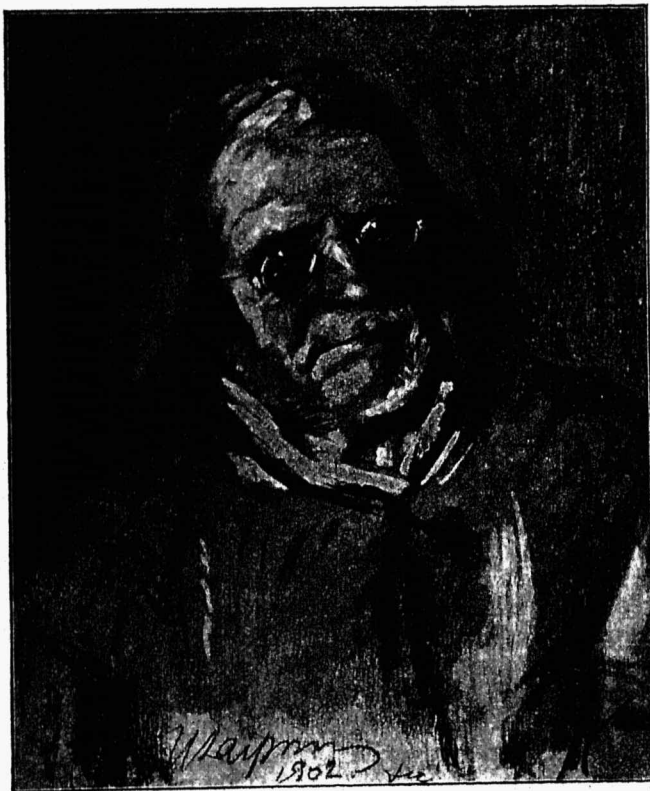
1905. aasta rahutumad ajad mõjusid häirivalt ta kunstnikutegevusse, Laipman kannatas poliitiliste tagakiusamiste all ja oli sunnitud kodumaalt lahkuma. Olude rahunedes ja harilikumaks muutudes saab kunstnikule küll võimalikuks tagasipääs kodumaale, ta aga peatub siin vaid lühikese aja ja sõidab siis uuesti laia ilma. Seekord Poola, Austria ja Ungari kaudu Itaaliasse, kuhu jäigi peatuma tükiks ajaks. Aastase sääloleku järel sõidab Laipman üle Vahemere Põhja-Aafrikasse ja jõuab Tallinna tagasi aasta enne suurt maailmasõda.

Tallinnas algas kunstnikul jälle kibe tegevusaeg. Ta avab oma ateljeeksed noortele õpiahimulistele, kellele ta siamaani annab juhatusi ja õpetusi.

Laipman on loonud hulga portreid. Portreemaal ongi kunstis ta päämine tegevusala. Portreede kõrval on ta loonud ka hulga maastikke, küll kodumaalt, küll

Eesti taat.

Vana Aitsam.

toonud neid kaasa kaugeilt kunstirännakuilt, eriti Aafrikast.

Noortele tohiks ehk üldiselt tuttav olla ta Kreutzwaldi idealiseeritud portree juhtlausega: „Kaugeilt näen kodu kasvavat.“ [Soovime juubilaarile veel pikki tegevusrikkaid aastaid, noortele aga soovime tugevat ja tarmukat meest väärseks eeskujuks.

ml.

Vanamees ja sisalik.

B. Lazarevski järgi M. Nurmik.

Kivikoopas, keset kõrbe, elas vanamees. Eemal paistis linn, kus ta oli elanud varem, kuni ta naine ja lapsed surid. Ennem oli vanamees rikas ja väga tark, pärast omaste surma kinkis ta kõik oma majad ja aia vaestele, endale aga jättis ainult hütikese, lehma ja juurvilja-aia, ja veel raamatukogu.

Tuli vanadus, kuid surm ei tulnud, ja saabus aeg, kus tal enam jõudu ei olnud ei lehma lüpsa ega aeda harida.

Siis kinkis ta sellegi varanduse oma noorele üleaedsele ja võttis talt sõna, et üleaedne igapäev saadab talle kõrbe piima ja kartuliputru, — hambaid vanamehel enam ei olnud, kuid silmad nägid veel selgesti.

Vett tuua ei olnud vaja, sest koopa kõrvalt jooksis mööda ojake.

Vanamees istus terved päevad päikesepaistel ja oli oma mõtetega minevikus, öösel magas ta halvasti, oleks tahtnud kellegagi kõnelda, kuid ei olnud kedagi hingelist, kes teda oleks mõistnud.

Kord istus ta niiviisi päikese tõusuni, siis isegi kuuma keskpäevani, ja ikka mõtles, et inimene on siiski õnnelikum igast loomast, sest ta mäletab läinud õnne, aga loom vissisti ei mäleta.

Ja äkki märkas vanamees, et üsna ta ligidal kivil miski särab ja rohekalt sillerdab, vaatas ja nägi, et see on sisalik; vaatab ta pääle oma pärilsilmakestega ja pilgutab, pilgutab, silmad tillulillukesed, kuid targad ja terased.

Ja äkki kadus sisalik — ei ole teda kuski näha, aga ära ta kuhugi ei joonud.

Vanamees vaatas teraselt sinna kohta ja märkas, et sisalik on alles, aga ta on oma värvi muutnud, on saanud pruuniks, nagu see kivi, mille pääl pikutab, ja surus silmad pilukile.

Ja vanakesele tuli meele, et oli raamatuist lugenud: kui sisalik millestki ehmub, siis võib kohe muuta oma värvi, et vaenlane teda ei märkaks, ja saab selle asja karvaliseks, millel asub.

Ja mõtles vanake: mina olen õpetatud, aga ma ei saa niisugust tükki teha, tema aga on loom ja teeb seda millal tahab; ei tea, mis ta minust peaks kartma, ma ei mõtlegi talle halba teha.

Vaevalt oli ta saanud seda mõelda, kui sisalik taas lõi rohekasti sillerdama ja hakkas pilgutama silmi.

„Kas ta tõesti mu mõtted mõistis, et ma talle kurja ei soovi?“ mõtles jälle vanamees ikka enam imestades ja hakkas veel terasemini jälgima sisalikku, kes äkki jooksis üsna ta lähedale ja muutus veel heledamaks.

„Aga ehk ta tahab, et teda vaataksin?“

Vanake isegi nihkus lähemale. Sisalik ei põgenenud ja ka karva ei muutnud.

„Kas tahad minuga kõnelda?“ sosistas inimene, kes ennast targaks pidas, ja liigutas naeratades oma kollakaid vurrusid.

Sisalik pilgutab ühe korra silmi.

Siis vanake mõtles jälle: „Võib olla, olen vanadusest ogaraks läinud, aga ma katsun...“ Ja ta lausus tasakesi:

„Kuule, sisalik, ehk oled sa minust targem ja vanem, võib olla, oled ehk ükskord inimene olnud... Ma nimetan kõik tähed järgimööda: a, b, d, e, g... Ja sina, sisalik, pilguta iga niisuguse tähe juures silma, millest tahad sõna kokku panna, ja mina kirjutan need tähed kepiga liivale ning siis loen üles. Kui oled nõus, pilguta nüüd kohe kolm korda silma.“

Ja korraga sisalik pilgutab kolm korda silma. Ärevusest ja imestusest jäi vanakese suu korraga kuivaks, nagu oleks ta neelunud lubjatolmu.

Ta püüdis ennast rahustada ja algas:

„A. B. D...“

Pikkamisi läks asi. Esiteks tuli:

„At—su—n—a...“

„Tähendab, tühi jams,“ lausus va-

nake endamisi, kuid tähti ei lakanud kirjutamast.

Siis osutus, et ta oli kirjutanud järgmise lause:

„Katsu natuke aeglasemalt oma tähti nimetada...“

Ta hakkas aeglasemalt tähti hääldama ja ilma lugemata kirjutama.

Äkki sisalik lõi vilksti sabaga ja jooksis lähema kivi alla.

Vist ütles juba kõik,“ mõtles vanamees ja luges:

Saad palju teada, kui kellelegi ei räägi, hüvasti, kuni homseni.“

Ja sügavasti jäi mõtlesse vanake. Kui linnast tuli noormees piima ja kartulipudruga, küsis see koguni:

„Mis teil on, vanaisa, teie silmad on segased, kas olete haige?“

„Ei, öösi ei saanud magada, olen väsinud; oleks hää, kui vähemasti täna öösi saaksin magada...“

Ja sel ööl magas ta tõesti tugevasti. Ei kuulnud isegi seda, et oli tõusnud niisugune maru, mis peaaegu oleks murdnud koopa suus kasvava kookuspalmipuu. Ka tähed oli tuul pühkinud liivalt. Kuid keskpäevaks jäi jälle kõik vaikseks.

Vanamees istus ja ootas sisalikku, ja talle näis, nagu oleks see kõik paljas uenägu, mis eile oli olnud.

Äkki vilksatasid armsad, tuttavad silmad, nagu kaks tibatillukest elektrilambikest.

„Tulen kohe, lähen võtan kepikese, et kirjutada, kohe olen tagasi,“ lausub ta lahkesti ja astus kähku koopasse.

Tuli, istus, kepikene käes, endisele kohale ja ütles:

„Tahaksin teada, kuidas tagasi jõuda oma kalli mineviku juure, see ükski ongi mul veel jäänud, õpeta mind.“

Sisalik pilgutas silmi... .

Vanamees kirjutas jälle tähe tähe järele, ilma et oleks lugenud.

Täna viibisid nad kaua selle töö juures. Ja liival oli lugeda:

„Ei ole olemas ei minevikku ega tulevikku, vaid on ainult olevik, nagu on kinolint, mida võib tõmmata edesi ja tagasi. Lihasilmad loevad ainult seda, mis praegu nende ees, aga kehatu mõte võib näha kogu elu, sinu ja su armaste oma... Vaata, ümberringi on kõrb, su

silmad kõnelevad: „siin ümberringi ei ole kedagi ega midagi, aga roni üles palmi latva ja sa näed aaretega kooramatud kaamelite karavani, mis alles õhtuks linna jõuab... — Sulle on see nii, kuid mutukale, kes praegu su saapanina ees ilmale tuli, kestab see karavani liikumine kogu eluaja... Sinu keha aga maakeraga võrreldes on mutukast veel mitu, mitu korda vähem... Kes armastab vaid keha, see on õnnetu, aga kes armastab mõtet, see on alati õnnelikum, ei karda midagi, isegi surma mitte... Näe, ka mina olen mõte väi-

keses kehas, kelle oma — ei tea. Tean vaid, et see on surematu.“

Need tähed üles lugenud, tahtis vanake sisalikult veel midagi küsida, aga juba jälle oli ta kadunud.

Ja kergeks läks vanakese meel, ja ta tundis end noorena.

Ja noormees, kes talle piima ja kartuliputru tõi, imestas ja lausus:

„Aga täna olete, vanaisa, kohe päris noor, ja silmad aina säravad. Kas hääd und olete näinud?“

„Jah, und,“ kostis vanake lühidalt

ja katsus selle inimese ruttu minema saata, et ta tähti liival ei märkaks.

Pärast lõunat istus vanake kivile ja hakkas jälle sisalikku ootama. Tuligi jõostes, lõi vilksu hännaga, silmake- sed hõõgusid pääs nagu pärlid.

Mõne päeva pärast ei olnud vajagi enam tähti üles kirjutada, vanamees õppis igauht neist meeles pidama ja kiiresti mõttes lugema.

Ükskord küsis ta sisalikult:

„Mis sa teed, kui sa minuga juttu ei aja?“

„Varem, kui mul väikesed lapsed olid, siis toitsin ja õpetasin neid, aga nüüd on nad suureks saanud ja laiali joosnud, igauks oma elu korraldama...“

„Kas kõik on terveks jäänud?“

„Ei füüsiliselt mitte kõik, mu kõige targem poeg Vilku-Vilku oli kord mõttesse jäänud, ja kaamel astus ta pääle. Vilku-Vilgu keha lakkas elamast, aga ta mõt- ted tulevad tihti mu juure, teisiti öel- dud, ta elab minus, nii et olen alati temaga...“

„Sinu meelest on see kõik lihtne ja selge, aga ehk ma sult küll palju olen teada saanud, kuid väga palju on mulle veel selgusetu...“

„See on sellepärast, et oled inimene ja kõik oma aja oled raisanud mõnu- suste loomiseks oma määratule kehale... Aga niipea kui hakkasid elama kivide vahel, nagu mina, siis hakkasid ka roh- kem tähele panema ja märkasid mindki ja mõistsid mu mõtted, ja me hakka- sime kõnelema...“

„Täna sind, armas sisalik... Aga nüüd, kus sul enam laste pärast muret ei ole, mis teed sa nüüd?“

„Magan päikese paistel ja ühes tema kiirtega olen kus tahan.“

Kuidas see võimalik on?“

„Nii: minu mõtted tõuse- vad ühes kiirtega määra- mata kõrgusele, ja säälelan mis tahes ajal... Täna, näi- teks, kui sa oma toidutoo- jaga vestlesid, olin... Olin määratu sisalik, nii suur, nagu su koobas, ja ham- bad olid mul kolesuured,

ja lõualuud vägevad: ühe rapsuga ham- mustasin suure puu läbi... Nägin linde kirjuvärvilisi, nii suuri, et jaanalind nende kõrval on nagu väike kanapoeg... Kord kuulsin inimsõjaväe orkestrit, kuid nende lindude laul oli mitu korda meloodilisem... Muidugi oli see ainult uni, kuid ühtlasi ka ammu-olnud tõeli- sus.“

„Aga kas minu omakseid võiksid näha?“

„Ja muidugi...“

„Siis ütle neile...“

„Ei ole midagi vaja ütelda, nad näe- vad ja teavad kõik, ja näevad sindki...“

Jälle sisalik jooksis minema...

Kogu öö ei saanud vanake magada ja mõtles... Talle näis, et tal õigust ei ole teiste inimeste eest varjata seda, kuidas salatarkusi teada saada ja palju õnnelikumalt elada.

Ja kui tuli noormees piima ja kar- tulipudruga, jutustas vanake talle kõik oma kõnelused sisalikuga.

Noormees hakkas rõõmsasti naerma. Siis vanake viis ta sinna kohta, kus nende kõneluste esimesed tähed olid kirjutatud, kuid tuul oli need pühkinud laiali... Ja inimene ei uskunud, vaid linna jõudes jutustas teistele, et vanamees on läinud pääst segaseks.

Et vanake oli linnale teinud palju hääd, otsustati teda kogukonna kulul arstida. Pühapäeva hommikul sõitis väike tõld kõrbe, kaks hobueeslit ees. Tõllas istus kaks arstiteaduse professorit ja pukis kutsari kõrval noormees piima ja kartulipudruga.

Kuid kõik need härrad leidsid vana-

kese juba surnud olevat. Ta lamas koopasuu ees liival, — ta süda ei tuksunud, ja laialiheidetud käed olid kanged, kuid silmad olid avatud ja vaatasid rõõmsasti, nagu näeksid midagi iseäralikku...

Aga vanakese krael, üsna kaela vastas, istus sisalik ja ta rohelised soomused sillerdasid nii heledasti, et professorid ei saanud arugi, mis see on, seni kui ta hännaga vilksutas ja muutes silmapilkselt oma värvi, jooksis kivide alla, mis inimestele ei jutustanud midagi.

Kilk koldel.

C. Dickens. Tõlkinud E. Vöhlmann.

(Järg.)

„Ära muretse, Dot“, vastas John külmavereliselt. „Kui ma juba tarvili asju maha unustama hakkam, küll siis ütleme talle trrr! Kuid praegu pole veel vaja, sest korv on siin, meiega, hästi ainult sisse pakitud.“

„Missugune kõvasüdameline hirmutis sa küll oled, John! Oleksid võinud ometi kohe öelda. Kuidas ma ehmuksin! Sest, ütlen veel kord, iialgi poleks ma Bertha poole läinud ilma vasikapräe, piruka ja muuta, mitte miski hinna eest! Sa ise tead, John, et sest ajast, kui oleme abielus, me korrapäraselt iga kahe nädala tagant oma väikest õhtukest nende pool peame. Aga kui nüüd oleks juhtunud mingisugune äpardus, siis oleksin alati mõelnud, et see meile õnnetust tähendab.“

„Ja need õhtud on sul väga kena leidus“, ütles ajur, „ja ma austan sind seepärast, mu väike naisuke.“

„Aitab, John“, ütles Dot punastades. „Taevakene küll, mis sa ometi mind alati kiidad! Sa paned ju mind väga piinlikku seisukorda.“

„Tahtsin veel mööda minnes ütelda, et see meie võõras...“ jatkas ajur oma kõnet.

Mrs. Peerybingle sattus jälle korraga segadusse.

„Ta on küll ikka imelik tüüp“, ütles ajur, vahtides üksisilmi otse enda ette

teele. „Ma ei saa temast põrmugi aru. Ei usu küll, et ta oleks paha inimene.“

„Ei, ei, muidugi mitte. Ma — ma olen kindel, et ta põrmugi pole paha.“

„Jah?“ mees vaatas tahtmata naise poole. Ta tõendas seda nii tuliselt.

„See rõõmustab mind väga, et sa selles nii kindel oled, sest see kinnitab minugi arvamist. Kuid siiski see on väga imelik, et tal korraga mõte pähe tuli meile elama jääda. Ja kuidas ta palus! Imelikke asju sünnib vahest maa pääl!“

„Jah, väga imelikke“, vastas Dot vaevalt kuuldavalt.

„Kuid sellegi pärast on ta hää iseloomuga vanake“, ütles John, „ja maksab ausasti. Ma arvan, et teda võib usaldada nagu aumeest. Mul oli täna hommikul temaga kaunis pikk jutuajamine ja ta ütles, et ta nüüd minu juttu paremini kuuleb kui enne, sest nüüd olevat ta juba rohkem harjunud mu häälekõlaga. Ta rääkis mulle palju oma elust — ja mina jälle omast. Ta pani mulle haruldaselt palju küsimusi ette. Rääkisin talle muu seas, et kui sõidan pakke vedama, siis on mul kaks teed: ühel päeval lähen pahemat kätt teed kodust välja ja tulen sedasama tagasi, aga teisel päeval lähen ja tulen vastuoksa paremat kätt (sest ta on ju siin võõras ega tea ümbruskonna koh-

tade nimesid). See jutt näis talle väga meeldivat. „Või nii“, ütles ta, „järelkult läheme täna õhtu üht teed, aga mina mõtlesin, et teie hoopis teisele poole lähete. See on siis suurepärane! Siis ehk tohin ma teid võib-olla jälle tülitada ja paluda, et minu päale võtaksite. Noh, seekord püüan mitte enam nii tugevasti magama jääda“. Aga tõepoolest, küll magas ta kõvasti! — Dot, millest mõtled sa?“

„Ah mina või, John? Ma — ma kuuln sind.“

„Ah nii! Noh, siis on kõik korras“, ütles ausameelne ajur. „Ma vähe kokkukasin, kui su näkku vaatasin, mõtlesin, et olen su juba oma lobaga tüüdanud ja sa hakkasid igavuse pärast millegi muu päale mõtlema. Tõepoolest, peaegu oleksin ma seda arvanud.“

Dot ei vastanud midagi ja mõne minuti sõitsid nad vaikides üksteise kõrval. Kuid polnud mitte kerge asi istuda John Peerybingle'i vankris ja vaikida, sest iga minut tuli keegi vastu ja kõigil oli ikka midagi ütelda. Tihti seisis kõne ainult lühikeses „kuidas käsi käib?“ — ja see oli kõik. Kuid, et seda häatahtlikult vastata, siis ei olnud küllalt ainult lahkest päänoogutamisest, vaid vastus pidi samajõuline olema ja tarvitses sama palju kopsude pingutust kui mõni pikk keeruline parlamendikõne. Mõnikord käisid möödaminejad, nii jalakäiad kui hobusemehed, vankriga vähe maad kõrvu, et juttu ajada, ja siis oli alati mõlemilt poolt lõpmatu palju jutumaterjaali.

Kõige sagedamini oli see Boscer, kes sobitas neid sõbralikke kokkusaamisi ja jutuajamisi. Tee ääres tundsid teda kõik, aga iseäranis kanad ja sead. Niipea, kui nad teda, kõrvad kikis ja saba kohevil, nägid lähenevat, pühkisid nad silmapilk teelt, pugesisid kõige kõrvalisemasse nurka ega püüdnudki au temaga saada tuttavaks. Igast asjast oli ta huvitatud, ta nuuskis kõik urkad ja nurgad läbi, vahtis kõikidesse kaevudesse, tungis naiskooli pühadusse, hirmutas kõiki tuisid ja kasse, ja jooksis igasse kõrtsi, nagu harilik kõrtsivõõras. Ja kuhu ta ka ei läinud, igal pool kuuldus: vaata Boscer on ka siin! ja ukse lävele ilmus kas üks või roh-

kem kuju, et tervitada John Peerybingle'i ja ta kena naist.

Päale selle oli vankris veel palju pakke ja korve, mis tulid teel ära anda või vastu võtta. Selleks tehtud peatused olid teekonna kõige lõbusam osa. Mõned ootasid oma pakke kannatamatusega, teised olid neist üllatatud, kolmandad andsid jälle omakord näpunäiteid oma pakkidega ümberkäimise kohta, kuna John kõige vastu ühtviisi näitas elavat osavõttu. Oli vaja mõnd suurt ja rasket asja kuhugi toimetada, siis oli ju jälle niipalju põhjust kõnelda, sest pidi ju asja igakülgselt arutama läbi, kuhu see paigutada, et ta ei saaks viga. Kõige selle juures viibis väsimatu Boscer, kuna ta oma kalli aja nii jaotas, et kord tähelepanelik ja osavõtlik oli, aga siis jälle meeletult hüppas ja haukus. Kõik need väikesed vahejuhtumised leidsid endale tasase ja vaikse päältvaataja — mrs. Peerybingle'i. Kui ta vankri kummi alt naeratavalt ja suurte silmadega välja vahtis, nagu raamis pildike, siis sosistasid kõik ümberringi, noor ja vana, pilgutasad silmi ja müksasid üksteist käega. See kõik viis John'i ülendatud meeleollu, sest ta oli uhke, et kõik imetlevad ta väikest ilusat naist. Ta teadis ju väga hästi, et see ta naist sugugi ei haava ja võib olla isegi talle meeldib.

Sõit läks kaunis pikkamööda, sest oli jaanuarikuu ja ilm oli kaunis udune, niiske ja külm. Aga kes seda tähele pani. Muidugi mitte Dot. Ka mitte Tilly Slowboy, sest vankris istuda, olgu mis ilmaga tahes, oli talle ülimaks rõõmuks ja kõigi ilmalõbude krooniks. Väiksest silmaterakesest pole vaja rääkidagi; võin vanduda, et ta udu ei tunnudki; ükski laps pole veel enne nii soojasti ja magusasti maganud kui seda tegi meie noor õnnelik Peerybingle.

Kuski põles suur hunnik kanarbikku või õlgi. Päevavalgusel ja udu sees paistis tuli nii kahvatuna ja ainult mõnikord tõusid mõned üksikud punased leegikesed ülespoole. Meie teelised jäid seisma, et tuld vaadata, kuni Miss Slowboy'l pidi hing kinni jääma, sest — nagu ta ise seletas, — olevat kole suits talle läinud ninna. Laps ärkas üles ja ei tahtnud nüüd enam miski hinna eest

jääda uuesti magama. Sel ajal oli Boscer, kes terve veerandpenikoorma ette oli jõudnud, juba linna väravatest läbi ja seisis ammu enne tänava nurgal, — kus Caleb oma tütrega elas, kui vanker kohale jõudis ja Caleb oma pimedat tütreka neid ukse lävele tervitama tuli.

Möödamannes olgu nimetatud, et Boscer teadis väga hästi, et Bertha oli pime. Mina vähemasti olen selles enam kui kindel. Ta käis taga hoopis teisiti ümber, kui muudega. Et enda pääle tähelepanu pöörda, ei vaadanud ta kunagi talle näkku, nagu harilikult muile, vaid puudutas teda ainult. Kust ta seda teadis, et ilmas on pimedaidki, seda ma ei tea. Tal pole iialgi olnud pimedat peremeest, ega pole Boscer — isa, või Boscer — ema, ega keegi tema perekonna liikmeist olnud pimedad, seda ma tean päris kindlasti. Võib olla sai ta ise oma tarkusest teada, kuid igal juhtumisel teadis ta seda. Ka nüüd võttis ta Bertha kuuest hammastega kinni, ega lasknud seda enne lahti, kui mrs. Peerybingle, väike silmaterake, miss Slowboy ja söögikorv — kõik ilusasti väikse puumajakese võõrastetoas aset olid võtnud.

May Fielding oli juba sääl; temaga ühes oli tulnud ka ta ema — väike lobiseja, hapu näoga vanaprouake, keda kõik pidasid suurilma daamiks, sellepärast, et ta oma peene ja keppsirge keha oli säilitanud kuni vanaduseni ja kes pidas end õige peenelt ülal, ja armastas üleolevat tooni. Gruff ja Tackleton oli ka siin ja pingutas end igati, et oma mõrsljale meeldida, aga tundis end armastaja osas samuti, nagu tuneks end noor lõhekala egiptuse püramiidi tipus.

„May, minu kallis vana sõbranna!“ hüüdis Dot, tema poole joostes. „Misugune rõõm on mul sind jälle näha!“

May'gi ei rõõmustanud vähem Dotist, ja võib olla, teie ei usu — aga kui nad üksteisele kaela langesid — siis võis seda pilti mõnuga vaadata. Tackleton oli kahtlemata hää maitsega inimene. May oli väga ilus.

Ei tea kas teil on mõnikord olnud juhus võrrelda kaht ilusat naisnägu, millest üks on teile juba ennem tuttav. Harilikult on see siis nii, et see tuttav nägu teisega võrreldes kahvatub ja saab

labaseks, ja teile tundub, nagu oleksite ta ilu üle hinnanud. Midagi sarnast aga ei oleks võimalik kas Doti või May kohta ütelda; vastuoksa — May ilu tõstis Doti veetlevust ja Doti armas näokene tõi May ilu selgemini esile, ja see oli kõik nii loomulik ja kena, et kui John Peerybingle astus tuppa, oleks ta peaaegu ütelnud, et nad on õed, või vähemasti peaksid olema õed. See olekski kõige kohasem abinõu asja lahendamiseks.

Tackleton tõi lubatud lambakintsu, ja kui imelik see ka oli, veel pääle selle ühe koogi kaasa. Harva võib ju pruudi pärast enesele sarnast nõrkust lubada, ja naist ei võeta ju ka igapäev. Päälkauba oli veel vasikapraad, sink, pirukas ja „muud“, nagu seda mrs. Peerybingle ütles; see on: pähkleid, apelsiine, praänikuid ja igasugust kribu-krabu. Kui laud kõiksugu söökidega kaetud, ja Calebi poolt lisaks ilmus suur puukausi täis auravaid kartuleid, siis viis Tackleton oma tulevase ämma laua otsa aukohale. Et niisugusel toredal võõraspeol oma kohta väärida, pani auväärt lady omale niisuguse ülespuhutud tanu pähe, mis oma vastu ka kõige tühisemates hingedes aukartust pidi äratama. Ta ei unustanud ka kindaid. — Ennem surra kui eksida kombuluse vastu — see oli ta lipukiri.

Caleb istus oma tütre kõrvale; Dot ja ta koolisõbranna istusid üksteise kõrval, kuna hääsüdamlilik ajur istus otse mrs. Fieldingi vastu teisele poole laua otsa. Miss Slowboy oli mõneks ajaks eraldatud kõigist toas olevatest asjadest, pääle tooli, millel ta istus, et ta jälle kogemata lapse pääd kuhugi vastu ära ei lööks.

Tilly istus ja silmitses nukke; aga need silmitsesid omakorda teda ja muud seltskonda. Auväärt vanahärrad oma kodude väljeste uste juures näitasid kokkukogunud seltskonna vastu erilist huvi, nad seisatasid iga paari hüppe järel, nagu juttu kuulatahes, ja hüppasid siis jälle ühtsoodu ja hinge tõmbamata metsikus vaimustuses edesi.

Ja kui auväärt vanahärrad oma peremehe paha tuju üle kahjurõõmsat rahuldust oleks leidnud, siis oleks neil selleks kahjurõõmuks olnud küllaldaselt põhjust.

Tackleton ei suutnud üleskerkivast tussast võitu saada, ja mida lõbusamaks tema pruut Doti seltskonnas muutus, seda süngemaks muutus Tackleton, kuigi ta ise nad — enda kasu pärast — oli kokku toonud. Ta oli kui peni põhul, et ta ise naerda ei mõistnud, aga ümber ringi naerdi, siis võttis ta omale tingimata pähe, et tema üle naerdakse.

„Ah. May! Mõtle ikka, kuidas kõik on muutunud,“ ütles Dot. „Kui ainult jälle rõõmsaid koolipäivi meele tuletad, kunas me sinuga kooli jooksime, siis tunned, kuidas jälle saad nagu nooreks.“

„No, vist, teie ei või endast veel ütelda, et te juba vana olete,“ tähendas Tackleton.

„Aga, vaadake ainult minu soliidi ja auväärt abikaasat,“ väitis Dot. „Ta teeb ju mind vähemalt kakskümmend aastat vanemaks. Eks ole õige, John?“

„Nelikümmend,“ vastas John.

„Huvitav teada, mitme aasta võrra te May'd vanemaks teete,“ ütles Dot naerdes. „Vaata aga, May, et sa oma järgmisel sünnipäeval juba saja aastane ei ole.“

„Ha, ha!“ naeris Tackleton. Kuid ta naer oli puine ja kõlatu, kui lõhkenud trumm, aga silmad vaatasid külmalt ja kurjasti. Ta oleks häämeelega Doti kaela kägistanud, kui ta seda oleks julgenud.

„Taevakene küll!“ rääkis Dot, Tackletoni tuska arvesse võtmata, edesi. „Mäletad, May, kuidas meie mõnikord koolis oma tulevastest meestest arutasime — missuguse keegi omale pidi valima. Missugust iludust ma omale siis ette maalisin. Tema pidi olema tingimata ilus, noor, lõbus, kes teab mis veel. Aga sinu oma, May, mäletad? Taevakene küll, ei tea tõepoolest, kas nutta või naerda, kui mõtled kui rumalad plikakesed me siis olime.“

„Mõnikord valisime neid endale ka tuttavate hulgast,“ jätkas Dot, „ja mõtlesime vähe, kas see ka kõik nii läheb. Kuid ialgi ei mõtelnud ma Johni peale. Mul ei tulnud ta meelegi. Aga kui ma sulle kunagi ütelnud oleks, et sa mr. Tackletoni naiseks saad, sa oleks mind vist küll ära söönud. Eks ole, May?“

May ei ütelnud — „ja“, ei ütelnud

ka — „ei“, ega lasknud millestki paista, kas ta kooliõde pooldab või mitte.

Tackleton naeris, naeris nii valjusti, et toas kajas. John Peerybingle naeris ka, naeris oma hariliku häätahtlikku naeru; aga esimese naeru kõrval oli see, kui vaikne sosin.

„Noh, ja mis on nüüd teie unistus-test kasu olnud,“ ütles Tackleton. „Lõppis ometi sellega, et meile käppade vahele sattusite. Siin oleme meie! Aga kus on nüüd teie noored ja lõbusad peigmehed?“

„Mõned on surnud, teised unustatud,“ ütles Dot. „Aga mõned nendest, kui nad praegu siin seisaks, ei usuks küll miski hinna eest, et meie need endised oleme, nad ei usuks seda, mis nad näevad ja kuulevad, et see kõik tõsi on, et meie neid võisime unustada. Ei, ei, ei usuks ka terve ilma varanduste eest mitte!“

Dot! Mis sul on, armsam?“ hüüdis ajur.

Ta rääkis kõike seda nii tõsiselt ja niisuguse lõõmaga, et oli vaja teda kahtlemata jahutada. Mehe vahelesegamine sündis kõige viisakamalt; ta tahtis lihtselt Tackletoni eest välja astuda, kuid see osutus nii mõjuvaks, et Dot silmapilk vaikis ega ütelnud enam sõnagi. Kuid ka vaikimises oli miskisugust imelikku ärevust, mida Tackleton oma poolpilukil silmaga salaja tähepanelikult uuris ja oma sihtideks meeles pidas.

May ei lausunud ühtki sõna, ei Doti poolt, ega vastu. Ta istus üsna liikumatult, mahalöödud silmadega, ja ei lasknud ühegi näoliigutusega paista, et see, mis ta ümber sünnib, teda vähegi huvitaks. Kuid selle eest ei jätnud ta auväärt mammakene juhust tarvitamata, et ühe huvitava märkusega esile tulla: mis möödas, on möödas, aga noorus jääb ikka nooruseks ja niikaua, kui noored tüdrukud veel rumalad ja kerge-meelsed on, talitavad nad tihti sama rumalalt ja kergemeelselt, ja lisas siis sellele ümberlökkamatule tõele veel paar kolm mõttestera juure, mis olid sama-suguse sügavmõttelise iseloomuga ja vastuvaidlematult õiged. Edesi — palve tooni päale üle minnes — tänas tubli lady taevast, kes talle annud niisuguse ausa ja sõnakuuleliku lapse.

P. Aren. Vana Tallinn.

Sääljuures ei kirjutanud ta ühtki teenet oma arvesse, ehk küll tal oli põhjust arvata, et tema ise oli see, kes oma last nii hästi mõistnud kasvatada. Mr. Tackletonist ütles ta, et see on, kui teda kritiseerida kombelisest vaatepunktist, laitmatu inimene ning seltskondlikust seisukohast väga soovitud väimees, selles ei kahtle muidugi ükski suurelik, kel pää õlgadal. Mis aga puutub sellesse viisakasse perekonda, kuhu

varsti ka Tackleton tema oma tahtmist mööda vastu võetakse, siis loodetavasti teab mr. Tackleton väga hästi, et ehk küll materjaalsest seisukohast vähe kitsikuses — on sel perekonnal ometi häid suhteid parema seltskonnaga, ja kui mõned teatud tingimused (ta ei salga seda) nagu indigoga kauplemine — millest ta siin pikematt ei taha rääkida — kui need tingimised oleks teisiti kujunenud, — siis oleks eelpool nimetatud

viisakas perekond praegu küllust ja rikkust võinud maitsta. Siis tähendas ta mööda minnes, et ta ei taha enam vana asja meele tuletada ega räägi sellest kuidas tema tütar kaua aega mr. Tackletoni ettepaneku tagasi lükkas ja üldse, ta ei taha rääkida paljudest asjadest, millest ta ometi rääkis, ja veel väga põhjalikult. Oma kõne lõpu poole jõudes teatas ta oma kogemuste ja tähelepanekute resultaadina, et ikka kõige õnnelikumad abielupaarid on need, kel ei ole seda, mida rumalad ja sentimentaalsed inimesed nimetavad armastuseks; sel põhjal soovib ta kõige paremat abieluõnne — mitte seda armastusetuhina õnne — vaid seda kindlat vaikeset ja soliidid õnne noorele paarile, kes varssi astuvad abiellu. Lõpuks ütles ta veel, et homme on see päev ta elus, mille jaoks ta õieti on maa pääl elanudki ja kui see päev möödub, siis pole tal enam muud soovi, kui et ta pea pandaks puusärki ja maetaks ükskõik missugusesse viisakasse surnuaeda.

Et need märkused kõik enamvähem ilma arvustusega vastu võeti — kõigi märkuste hää omadus, mida ainult selleks räägitakse, et midagi rääkida oleks — katkes jutt kohe ja nüüd pöörsid kõik oma tähelepanu vasika prae, piiruka, külma lambaliha, kartulite ja koogi pääle. Et ka mitte õllest ükskõikselts mööda-minna, tõstis John Peerybingle homse pulmapäeva ja noorpaari auks klaasi ja pani ette juua nende terviseks, veel enne, kui ta läheb teele.

Vaja nimelt teada, et John Peerybingle kunagi Plummerite poole kauaks ei jäänud, ainult nii kauaks, et hobust sööta ja puhata lasta. Ta tee läks veel viis penikoormat edasi. Õhtul tagasi tulles astus ta uuesti sisse Doti järele ja viibis külas veel tundi poolteist, enne kui läks koduteele. Niisugune oli nende õhtute päevakord nende asutamisest pääle ikka olnud.

Oli veel kaks isikut pääle pruudi ja peigmehe, kes võtsid tervisejoomist päris imelikult ükskõikselts. Üks neist oli Dot, liig ärevil ja rahutu, et sel minutil millegi üle huvi tunda ja teine oli Bertha, kes laua tagant järsku tõusis üles ja läks välja.

„Hääd õhtut!“ ütles John Peerybingle oma paksu palitut selga ajades. „Ma tulen harilikul ajal jälle tagasi. Elage hästi!“

„Hääd õhtut, John“, vastas Caleb.

Näis nagu ütleks ta seda täiesti masinlikult ja sama masinlikult vibutas ta käega tervituseks lahkuvale võõrale. Ta seisis kogu aja silmi tütre päält pöörmata, ja mingisugune rahutu arusaamatuse ilme ei lahkunud minutikski ta näolt.

„Hääd õhtut, mu pisike silmaterake“, ütles ajur ja kummardas rõõmsasti poega suudlema, kelle Tilly Slowboy pimedada tüdruku valmistatud mänguvenesse magama oli pannud.

„Hääd aega! Kannata, küll tuleb kord aeg, mu sõber, kus sina ise lähed külma kätte välja sõite tegema ja su vana isa jääb rahulikult oma piibu ja jooksvahaigusega koju sooja kamina ette. Mis sa selle peale ütled? Kus on Dot?“

„Ma olen siin, John!“ vastas see üles karates.

„Ruttu, naine,“ hüüdis ajur rõõmsasti ja plaksutas käsi. „Anna mulle mu piip!“

„Ah, ma unustasin selle hoopis, John.“

Unustas piibu! Kas on iialgi sarnast asja kuulnud! Tema, Dot, unustas piibu ära!

„Ma — ma topin ta kohe täis. Silmapilk.“

Kuid nii silmapilkselt see ei läinudki. Piip oli omas alalises kohas oma pere-mehe palitu taskus, ühes väikese Doti õmmeldud tubakakotiga. Dot võttis säält tubakat, kuid säält juures värisesid ta käed nii kangesti, et koti nõõrid läksid päris sassi. Terve see piibutoppimine ja tule süütamine, milles Dot harilikult imekspanemiseväärset väledust näitas, läks tal nüüd algusest lõpuni väga halvasti. Kogu selle protseduuri kestes, seisis Tackleton otse Doti vastas ja vahit talle oma pilukil silmaga võidurõõmsalt otsa ja igakord, kui viimase silm kohtas — või õigemini püünise kombel Doti arga ja segast pilku püüdis, kasvav viimase kohmetus ikka enam ja enam.

„Mis see sinuga küll täna õhtul on, Dot? just kui mässerdid!“ ütles John.

„Ma oleksin tõepoolest ise kõik hulga paremini teinud!“

Nende häätatlikkude sõnadega läks ta toast välja. Kohe selle järel kuulus õuest Bosceri rõõmus haukumine, vana hobuse puristamine ja aknast möödaveerva vankri põrin. Aga Caleb seisis ikka veel kui unes, silma oma pimedada tütre päält pöõrmata endise rahutu arusaamatusega näol.

„Bertha!“ rääkis ta pehmelt. „Mis on sinuga juhtunud, mu laps? Sa oled täna hommikust saadik nii muutunud. Oled kogu aeg nii vaikne ja kurb! Mis sinuga on? Räägi mulle ometi!“

„Isa, isa!“ hüüdis pime ja hakkas ärdasti nutma. „Oh, minu raske, raske saatust!“

Caleb äigas käega üle silmade, enne kui ta suutis vastata.

„Kas sa ei mäleta, kui rõõmus ja õnnelik sa olid, Bertha. Alles vähe aja eest! Alati lõbus, nii hää ja kõigist armastatud.“

„Ma tunnen seda sügavasti, isa, ja olen teile ääretu tänulik. Kõik on hääd mu vastu. Kõik hoolitsevad minu eest!“

Caleb oli päris segane ega saanud millestki aru.

„Bertha, mu laps,“ rääkis ta kogeldes. „Pime... pime olla on muidugi suur õnnetus, aga...“

„Ma pole seda iialgi tunnud!“ hüüdis tüdruk ägedalt, „ma pole seda veel kunagi tõsiselt tunnud. Mitte kunagi! Mõnikord olen soovinud sind näha ja ka teda, vähemalt üks ainus kord! Üks ainus lühike minutki! Üks ainus kord seda kallist kaju tajuda (ta surus oma käed südant vastu), et seda ikka siin kanda võiksin! Et kindel olla ja teada, et ma ei eksi, kui teda omas ettekujutuses nii valgeks ja ilusaks pean. Ja mõnikord (kui ma veel alles laps olin) nutsin ma ööseti, kui ma mõtlema hakkasin, et sinu ja tema kujud minu palvetes mitte niisugustena taeva poole ei tõuse, nagu nad on tõepoolest. Aga see raske tundmus läks alati varssi mööda, jäljetult mööda ja ma sain jälle rahulikuks ja rõõmsaks.“

„Nõnda nüüdki, mu kallist.“

„Ja isa! Aga — minu armas, hää kallist isa — mitte see ei ole, mis mind

rõhub. Ah, kui sa teaks, kui inetu ja halb ma olen!“

Ta oli oma kirjeldamatus kurbuses nii kahetsemisväärne, et Caleb seda välja ei kannatanud, ja kibedasti nutma hakkas. Ometi ei saanud ta veel aru, mis ta tütar tahab ütelda.

„Too see naine minu juure,“ jatkas Bertha. „Ma ei suuda enam vaikida. Too ta minu juure, isa!“

Ta tundis, et isa teda ei mõista ja lisas: „May, too May minu juure!“

May kuulis oma nime nimetatavat, tuli tasakesti pimedada juure ja puudutas õrnalt tema kätt. See pöõras end kiiresti ümber ja haaris ta mõlemad käed.

„Vaadake mulle otse näkku, minu armas, minu kallist!“ ütles Bertha. „Lugege oma ilusate silmadega ja ütelve mis on mu näole kirjutatud. Ütelge mulle, räägib ta tõtt?“

Pime tõstis oma kahvatud pisarates silmad üles ja ütles:

„Teate May, mu ilus May, mu südames pole ühtki soovi, mis teile mitte ei sooviks hääd. Mu südames pole ühtki mõtet, mis poleks seotud tänu-tundmusega teie vastu, — kes te nii ilus olete, ja kel õnn on kõigist ilma hädustest, mis nägemisvõime inimesele annab, saada osa — teie vastu, kes te vaese pimedada alati nii hää olite, isegi kui me veel olime lapsed, ehk kui mina niivõrd lapselik olin, kuivõrd see pimedada on võimalik. Õnnistagu teid Jumal, ja tehku ta te elutee heledaks! Soovin seda kõike puhtast südamest, May.“ Ta pigistas viimase käsi. „Soovin seda täiest südamest, kuigi ma täna, teada saades, et teie tema naiseks saate, valu pärast tahtsin surra... Isa, May, May, andke mulle andeks, et ma nõnda kõnelen! Andke andeks kõigi selle pärast — teie ju usute, kui ma teile räägin ja Jumal on tunnustajaks, et ma tõtt räägin, — selle pärast, et kõige minu armastuse juures tema vastu, ma talle ühtki paremat naist ei võiks soovida, kui teie seda olete.“

Nüüd lasi ta May käed lahti ja hoidis teda kleidist liigutava palvega. Jatkates oma imelikku pihtimist, laskus ta ikka allapoole ja allapoole, kuni ta lõppeks oma sõbranna jalgade ette

põlvili langes ja oma pimedada näo selle kleidivoltidesse peitis.

„Taevane Jumal!“ ägas õnnetu isa, kes hirmsast tõest kui pikselöögist löödud oli — „Petsin ma teda juba hällist peale tõesti ainult selleks, et nüüd ta süda purustada!“

Õnn, et Dot nüüd siin oli, see lõbus hoolitseja, igale poole jõudev Dot, sest ta oli tõepoolest niisugune, olgugi tal missuguseid vigu tahes, kuigi teie ehk teda lõppeks hakkate vihkama. Kordan veel, see oli suureks õnneks kõigile, et tema nüüd oli siin, sest muidu oleks raske ütelda, millega see kõik oleks lõpnud. Enne kui May jõudis vastata, enne kui Caleb jõudis sõnakestki lausuda, astus Dot energiliselt ja kindla enesevalitsusega asja juure.

„Läheme, läheme, Bertha, tule minu-ga, mu kallis! May, anna talle käsi! Vaat nõnda! Tubli! Vaadake, ta on peaaegu juba päris rahulik. Ta on alati nii häa, ega taha nüüdki meil asjata tuju rikkuda,“ ütles väike naisterahvas ja suudles pimedat õrnasti otsa ette. „Tule, armas Bertha, läheme siit ära. Isagi tuleb meiega, eks Caleb? No muidugi?“

Ei, tõepoolest, ta oli niisuguste asjade jaoks kui loodud — see tänuväärne armas Dot, ja peaks küll südame asemel kivi olema, kui talle miskis asjas saaks vastu panna. Ja nüüd, kui ta Bertha ja Calebi oli ära talutanud, et nad üksteist vabas õhus võiksid rahustada ja trööstida (sest ta teadis et nad praegu tahavad isekeski olla) ei läinud viit minutki, kui ta jälle tuppa lendas, värske kui roos (nii vist räägitakse harilikult, aga mina ütlen, veel värskem), ja ülespuhutud väikese tanuga ja kinnastes vanaprouakese juure vahti jäi, et soovitama leidusi, mis see väga hea naisterahvas korraga teha võiks, ära hoida.

„Tilly, anna minu kallis silmaterake siia,“ ütles ta tooli tule juure lähemale tõmmates. „Aga sel ajal, kui ma teda söödan, on ehk mrs. Fielding nii lahke ja kõneleb mulle, kuidas õieti laste eest tuleb hoolitseda. Ehk annate mulle päris põhjalikku õpetust, sest muidu mul pole kindlasti põrmugi aru ega

otsa, ja käänan mõndki pahupidi. Õpetage mind, mrs. Fielding!“

Isegi kuulus Wallise hiiglane, kes rahva jutu järgi nii nürida aruga oli, et oma juures üht osavat kunsttükki järel aimates, mis ta verivaenlane kord eine ajal teinud oli, — et oma juures surmava kirurgilise operatsiooni toime pani — isegi see rumal hiiglane poleks nii kergesti ja ruttu talle ülesäetud lõksu langenud, kui see vana lady praegu. Asi seisis nimelt selles, et ta viimased kümme minutit üksi pidi istuma. Tackleton oli välja jalutama läinud, kuna teised jälle toa teispool nurgas millegi üle sosistasid. Ühe sõnaga — mingisugustel põhjustel oli auväärne vanaproua mõneks ajaks oma hooleks jäetud, ja harilikude tingimuste juures oleks sellest faktist küllalt olnud, et ta end väga haavatud oleks tundnud. Kuid nüüd see ärateenitud autasu, mis tema teadmistele noore ema poolt nii ootamatult tehti, — liigutas teda peaaegu pisarateni; ja jõudu kokku võttes hakkas auline lady häätahtliku valmisolekuga noort ema valgustama ja — kogu aeg oma kanget poosi muutmata — ladus sellele poole tunni vältusel niipalju radikaalseid koduseid abinõusid ja retsepte lastehaiguste jaoks, et kui Dot neid praktikas proovida oleks mõtelnud, siis noorest Peerybingle'ist, kuigi tal oleks olnud Simsoni tervis ja jõud, varsti oleks ainult mälestus järele jäänud.

Et jutu teemat muuta, võttis Dot näputöö välja (ta kandis tervet näputöökastis sisu omas taskus. Taevas teab kuidas ta selle kõik ära mahutas!) sekeldas siis jälle lapsega; siis jälle, kui vanaproua tukkuma jäi, sosistas vähe May'ga, ja nii moodi oma hariliku viisi järgi üht ja teist tehes, viitis ta aja õhtuni. Kui pimedaks läks, kohendas ta tuld, pühkis kolde puhtaks, katkis teelaua, laskis kardina alla ja süttas kütünla. Siis mängis ta lihtsel Calebi enda valmistatud puukandlele paar lugu, ja mängis väga hästi, sest emake loodus oli talle annud õrnad ja hääd kõrvad, mis muusikalisi häälid võisid väga peenesti tabada, samuti nagu oleksid võinud kanda kalleid kive ja

briljantegi, kui tai ainult need oleksid olnud. Juba lähenes teejoomise tund, ja Tackleton tuli oma jalutuskäigult tagasi, et veel järelejäänud osa õhtust lõbusas seltskonnas saata mööda.

Caleb ja Bertha olid juba enne siin ja Caleb istus maha, et tööle hakata. Kuid ta vaene ei suutnud töötada. Kartus tütre pärast ja südametunnistus vaevasid teda. Oli kurb näha, kuidas ta oma tööpingil istus, langetanud käed põlvedele, ja oma tüdart nii kurva lootusetu näoga vaatas, nagu tahaks ta ikka ja ikka jälle ütelda: Petsin ma teda hällist pääle tõesti ainult selleks, et nüüd ta süda purustada!

Juba lähenes öö. Tee oli joodud, ja Dot oli juba ammu kõik tassid ja taldrikud pesnud, ühe sõnaga . . . . Mis sest edasi lükata? Kord tuleb ikkagi ära ütelda . . . Ühe sõnaga, kui juba ajuril aeg oli tagasi tulla ja igasugune vankri rataste mürin kõiki akna poole sundis vaatama, mõttega, kas see mitte tema ei ole kes sõidab — siis hakkas olema Dotiga jällegi midagi imelikku. Ta punastas, kahvatas, ei püsinud kuski paigal ja sattus nii ärevusse, et see kõigile silma torkas. See ei olnud mitte hääde naiste ärevus, kes oma armastatud mehi koju ootavad. Ei, ei, sugugi mitte. See ärevus ja rahutus oli hoopis teissugune.

Kuuldus vankri mürin, hobuse jalgade müdin ja koera haukumine. Kõik hääled lähenesid ja lähenesid. Ahaa! Juba kraabib Boscer ukse taga!

„Kelle sammud need on?“ hüüdis Bertha üles karates.

„Kelle sammud?“ vastas ajur oma pruuni näoga, mis kõledast talvisest tuulest üleni punane oli, lävele ilmudes. „Kelle sammud? Muidugi mõista minu.“

„Kuid sääl on veel keegi,“ ütles Bertha. „Ma kuulen väga hästi kedagi teie järel tulevat.“

„Teda juba petta ei saa,“ tähendas ajur naerdes. „Tulge lähemale, mu härra. Ärge kartke, siin võetakse teid lahkesti vastu!“

Ta rääkis seda valju häälega, ja ta viimaste sõnade juures astus tuppameie võõras — kurt vanahärra.

„Caleb, teile ta päris võõras ei ole, sest te nägite teda kord juba,“ ütles John. „Ta võib ehk siin niikaua istuda, kuni me kõik koju läheme?“

„Muidugi, John, teeb see ju mulle väga häädmeelt!“

„Ta on väga kohane inimene seltskonnas, kui on tarvis saladusi rääkida,“ ütles John. „Mul on küll juba kord hääd tugeved kopsud, kuid siiski paneb ta neid pingutama, tõepoolest. Istuge, mu härra. Siin on kõik sõbrad ja näevad teid häämeelega enda keskel.“

Ta tegi selle häätahtliku märkuse niisuguse häälega, mis kinnitas üsna täielikult seda, mis ta ütelnud oma kopsude kohta, ja lisis oma hariliku häälega juure: „Pange talle tool kamina ette ja ärge pöörge ta pääle miskit tähelepanu — rohkem pole talle vajagi. — Ta istub sääl omaette, vaikib, vaatab ringi — — — — — Temaga pole mingisugust tüli.“

Bertha kuulas kõike tähelepanelikult. Ta kutsus Calebi, pääle selle, kui see külalise istuma oli pannud, oma juure ja käskis sosinal omale seda uut võõrast kirjeldada. Kui see seda teinud oli (seekord peensuseni õieti ja täpsesti), ohkas ta, ega tunnud võõra vastu enam miskit huvi.

Ajur oli väga ülendatud meeleolus, nagu alati ja püüdis oma naise vastu olla veel õrnem kui muidu.

„Kui kohmetu ta täna ometi oli, see väike Dot,“ ütles ta oma kareda käega naise ümbert kinni võttes (nad seisid teise pool toa otsas, teistest eemal), „kuid siiski armastan ma teda. Ei tea isegi miks! — — — — — Vaata sinna, Dot!“

Ta näitas vanamehe poole. Kuid Dot lõi silmad maha ja ma arvan, et ta vist värises.

„Tead, ta . . . . Ha-ha-ha! ta on sinust päris vaimustatud!“ Jatkas John. „Ta ei rääkinud kogu tee millegist muust, kui ainult sinust. Tõepoolest, ta on ikka tubli vanapoiss! Meeldib mulle üsna!“

„Kahju küll, John, et ta omale paremat jutuainet ei leidnud,“ ütles Dot ja vaatas rahutult Tackletoni poole.

„Paremat jutuainet!“ hüüdis lõbus ajur. „Aga paremat jutuainet ei saa

ollagi. Kuid on aeg ka üleriided võtta maha. Maha palitu, kaelarätik ja terve see raske kupatis. Saadame veel pool tundi siin tule juures koos mööda, aulik proua. Kas te ei sooviks minuga mängida partii kaarte? See on suurepära- ne. Dot, too laud ja kaardid. Ka klaas õlut, naisuke, kui veel järel on.“

Ettepanek kaarte mängida tehti mrs. Fielding'ile. Auväärt vanaproua avaldas oma armulise nõusoleku ja varssi olid nad mõlemad suures mängu- tuhinas. Esialgul veel vaatas John ringi, tegi ühe või teise juuresolijaga nalja, kutsus Doti ja palus, et see talle an- naks nõu missuguse kaardiga oleks pa- rem minna välja. Aga tema vastane, kes kaunis tugev mängumees näis ole- vat, ja kellel pääle selle väikene nõrkus oli tihti oma kasuks eksida, nõudis Joh- nilt kaunis suurt tähelepanu. Lõp- peks süvenes ta mängimisse nii, et ta enam millegi muu pääle ei mõtelnud, kui ta äkki tundis, et teda õlast puu- dutakse, ta pööras ümber ja nägi enda ees Tackletoni.

„Vabandage, et segan, kuid tahan teile paar sõna ütelda — ja kohe!“

„Hää küll, ma tulen,“ vastas ajur. „Peaaegu on meil just kõige kriitilisem moment.“

„Kõige kriitilisem — see on tõsi,“ ütles Tackleton. „Tulge minuga!“

Ta kahvatanud näos oli igatahes mi- dagi nii imelikku, et John silmapilk üles kargas ja kokkunud sosinaga kü- sis, mis juhtunud.

„Tsss!“ ütles Tackleton. „John Pee- rybingle, mul on väga kahju teie pärast. Tõepoolest, väga kahju. Ma kartsin seda alati; kartsin seda juba algusest saadik, et see nii läheb.“

„Mis siis on? Mis on juhtunud?“ küsis ajur hirmunud näoga.

„Tsss!“ Ma näitan teile kohe. Järg- nege mulle!“

John kuulas sõna, ega lausunud enam midagi. Nad läksid üle õue, kus taevast tähtedest säras ja astusid väikse kõrvalise ukse kaudu Tackletoni kon- torisse. Siin oli väikene aken pikka lihtsasse kõrvalruumi, mis mänguasjade laduruumiks oli. Kontor ei olnud mitte valgustatud, aga laduruumis põlesid lambid ja nende valgus langes aknalegi.

„Oodake minut,“ ütles Tackleton, ega lasknud Johni ette minna. „Ütelge enne, võite te sellesse aknasse vaadata ja rahulikult jääda?“

„Miks siis mitte?“ küsis ajur imes- tades.“

„Pidage, veel minut!“ Kas lubate, et te miskisugust vägivalda ei tarvita. Sellest pole miskit kasu, vaid ennem kahju. Teie otete tugev täis mees ja võite teise ära tappa, enne kui järele mõtelda jõuate.

John vaatas talle otsa ja taganes mõne sammu, nagu oleks talle noaga rindu pistetud. Ühe hüppega oli ta akna juures ja nägi — Tema — vari ta kodu koldel! Oh truu kilk! Oh truudusetu naine!

Ta nägi teda selle vana mehega — kuid nüüd polnud see enam vana, vaid sale ilus noormees. Ta hoidis käes valejuukseid; neid samu halle juukseid, mis talle tema, kord õnneliku, nüüd häbistatud maja uksest avasid. Ta nägi kuidas Dot meest tähelepanelikult kuulas, kui see talle midagi kõrva sosistas, kuidas ta lubas enda ümbert kinni võtta, kui nad liikusid pikkamööda ukse poole, — pika toa teiselpool otsas, mille kau- du nad olid sisse tulnud. Ta nägi neid peatuvat ja nägi — Oh Jumal, näha seda armast nagu niisuguses seisukor- ras! — ja nägi, kuidas Dot ise oma kätega selle valge paruka talle uuesti pähe pani, naerdes sääljures muidugi oma lihtsemeelse truu mehe üle, kes ennast nii rumalasti laseb petta!

Ja tõmbas oma käe nii tugevasti rusikasse, et näis nagu võiks ta praegu ühe hoobiga lõvi maha lüüa. Kuid silmapilk avas ta selle jälle ja hoidis käe Tackletoni silmade ees (isegi nüüd püüdis ta Doti kaitsta). Kui naine ja ta kaaslane nende silmist kadusid, lan- ges ta lauale ja nuttis nagu laps.

Ta oli enda lõuani sisse mähkinud ja toimetas hobuse ja pakkidega, kui Dot juba riides tuppa astus.

„Sõidame, John, kus sa oled? Hääd ööd May! Head ööd Bertha!“

Võis ta neid tõesti suudelda? Võis ta veel naerda, kui ta neid jättis juma- laga? Võis neile silmi vaadata, ega punastanud? Jah, võis. Tackleton pa-

ni teda kogu aja teravasti tähele ja nägi, et ta seda tegi, ega punastanud.

Tilli kiigutas väikest silmaterakest ja käis vist küll kümme korda Tackletonist mööda pomisedes kui unes:

„Ja mispärast, kui nad teada said, et need teised nende naisteks saavad, miks nad valu ja mure pärast peaaegu oleks surnud, ja kas tõesti nende isad neid hällidest peale ainult selleks petsid, et nende südamed purustada.“

„Tilly, anna väike nüüd minu kätte! Hääd ööd mr. Tackleton... Aga mis see on lõppeks! Kuhu John on jäänud?“

„Ta on ees, hobuse kõrval,“ ütles Tackleton ja aitas Doti istuda vankrisse. „Ta läheb jala.“

„John kallike! Mis see tähendab? Jala? ja niisuguses pimeduses.“

Sissemässitud kaju nokutas ainult pääga, ega vastanud midagi. Valevõrras ja lapsehoidja istusid oma kohtadele, ja vana hobune hakkas liikuma. Aga Boscer — see ilmsüütu Boscer, kes mitte millestki ei teadnud, jooksis rõõmsasti ette, ülepääkaela tagasi, keerles kui meeletu ümber vankri ja haukus vaimustatult, nagu alati.

Ka May emaga lahkus varssi pärast selle ja läks Tackletoni saatel koju. Veel kaua istus vaene Caleb oma pimedada tütreka kustuva kamina ees. Kahetsus näris endiselt õnnetu isa südames ja ta kurb pilk, mis ta tütrele heitis, rääkis endiselt: „Valetasin ma talle hällist saadik tõesti ainult selleks, et ta süda purustada.“

Kõik üleskeerdavad mänguasjad, mis väikese silmaterakese jaoks liikuma olid pandud, olid juba ammu jäänud seisma. Ja kõik need tummad külmaverelised nukud keset nõrgasti valgustatud toa surmavaikust, need liikumata, pungis silmadega ja ülepuhutud ninasõõrmetega hüppavad hobused, auväärt vanahärrad uste küljes, küürus, valmis iga minut hüppama, kõveranaõlised pähklihamustajad, isegi loomad, kes, nagu pansioon jalutuskaigul, paaris oma laeva sammusid. Kõik nad olid nagu kanged imestusest selle mõtte juures, et väetike võis murda truudust, ja, et Tackletoni võidi armastada.

Kolmas siristamine.

Hollandi kell nurgas lõi kümme, kui ajur kamina ette maha istus, kurb õnnetu ja löödud, et isegi kägu, kes välja kargas ehmatas teda nähes, andis oma kümme monotooni „kukat“ nii kiiresti ja lühidalt, kui võis, ja lipsas siis väikest ust oma järel kinni lüües ruttu oma Mauri lossi tagasi — nii käis see ebatavaline vaatepilt talle närvidele.

Ja kui väike niitja kellal oleks olnud varustatud kõige teravama vikatiga ja sellega siis oleks ajuri südamesse hoobi löönud, poleks see talle siiski teinud nii valu, kui seda tegi Dot.

See oli süda ääreni täis armastust tema vastu — seotud temaga heledate mälestuste kirju võrguga, perekondliku õnnega, liigutavate piltidega. Ta võis oma purustatud pühaduse ees joosta ainult verd.

Aga mida kauem John Peerybingle oma kurbades mõtetes oma kustuva kamina juures istus, tõusid ta südamest nagu vihane tuul pimedal ööl, teised kurjad mõtted üles. See inimene magas rahulikult ta häbistatud maja katuse all. Ainult kolm sammu ja ta on ta toa ukse juures. Üks tugev löök ja üks kargab hingedest. „Te võite ta ära tappa enne, kui järel mõtelda jõuate.“ ütles Tackleton. On see mõni tapmine, kui ta sellele alatumale annab võimaluse temaga maelda. Ta on ju noorem.

Paha oli see mõte ja kardetav niisuguse paha tuju juures, mis valdas praegu Johni. Kuri mõte, mis teda nihutas midagi koledat tegema. Ta maksab kätte, ta tapab oma vaenlase — ja nende rahulik, rõõmus koduke muutub õudseks paigaks, üksiku teekäija hirmutiseks pimedal ööl, kus arad inimesed kuuvalgetel öödel näevad purustatud akendes rändavaid varje ja kus nad tormistel ilmadel kuulevad hirmsat kisa ja kära.

Ta on noorem mees. Jah! Endine vana austaja, inimene kes oli naise südame võitnud, mida tema, John, ei osanud. Tema nooruse äravalitu, kellest ta mõtles, kellest unistas, keda igatses ja kelle pärast närtsis, sel ajal, kui tema, John, arvas, et ta on õnnelik

temaga. Oh, missugune piin seda kõike nüüd mõtelda!

Dot oli üleval ja pani last magama. Sel ajal kui mees neid raskeid mõtteid mõtles, tuli ta alla ja istus ta juure oma harilikule pingikesele (John ei näinud teda; ta ei näinud ega kuulnud midagi). Siis alles pani ta teda tähele, kui ta tundis, et ta käsi tema käes oli ja kui ta pää üles tõstis, nägi ta, et Dot talle otsa vaatas.

Imestusega? Ei. See lõi talle kohe südamesse nii, et ta veel kord talle vastu vaatas — et näha, kas ta ei eksi. Ei, naise silmades polnud imetust. Nad vaatasid tõsiselt, uurivalt. Aga imetust neis ei olnud. Siis vilksatas neis ehmatus, ärevus — — — ja näoleilmus mingisugune imelik kahvatu ja õudne naeratus, nagu saaks ta tema mõtetest aru. Siis kattis ta oma näo kätega ja mees ei näinud lõppeks muud kui ta norus pääd ning lahtisi juukseid.

Ja kui ta sel minutil ka kõik tae-va ja põrgu jõud oleksid tarvitada olnud, poleks ta ometi ühtki juuksekarva oma naise pääs puudutanud. Inimese loomuse jumalik pool oli temas selle jaoks liig tugev. Kuid ta ei võinud teda sel silmapilgul näha istumas sel pingikesel, kus ta talle oma ilmsüütus lapselikkuses oli valmistanud nii palju rõõmu, kus tema, John, temaga oli ilutsenud, ilutsenud armastuse ja uhkusega. Kui naine üles tõusis ja tasaselt nuuksudes toast välja läks, tundis ta kergendust. Parem juba tühi koht, kui tema juuresolu, kes talle kord oli olnud nii kallid. Ja kui ta seda mõtet endas tundis üles tõusvat, tahtis ta süda lõhkeda valust. See piin oli valusam kui kõik endised kannatused, sest ta teadis, et ta nüüd on ükski ilmas, et need armsad sidemed, mis teda elu külge sidusid, nüüd alatiseks katkenud.

Ja mida rohkem ta ennast piinas, seda rohkem tundis ta kui hää oleks, kui teine ühes oma väikese lapsega sureks, kui ta näeks neid mõlemaid kõrvuti puusärgis, aga seda tugevamini tõusis tas viha oma vaenlase vastu. Ta vaatas ringi, otsides mingisugust tapariista.

Seinal rippus püss. Ta võttis selle maha ja astus ukse poole, mille taga

magas ta alatu võistleja. Ta teadis, et püss on laetud. Pääs vilksatas tume mõte, et see on saatus ise, kes teda sunnib selle inimese metsloomana maha laskma. See mõte kasvas ja kasvas, ja muutus lõppeks kohutavaks deemoniks, kes tema südames sai ainuvalitsejaks ja säält hääid mõtted tõrjus välja.

Muide, ma ei väljendunud õieti. Ta ei tõrjunud neid välja, vaid muutis nad skorpionideks, kes teda nõelasid ja meeletumaks tegid. Tema armastus naise vastu muutus vihkamiseks; ta õrnus sai pimedaks vihaks. Tema kuju, kurb, alandlik, ometigi tahtmatult kaastundmust äratav, oli tal järeljätmatult silmade ees, aga ühtlasi tõukas see teda ukse poole, sundis ta võtma püssi, juhtis ta näpud triklile ja kisen-das talle: „Tapa ta! Tapa! . . . Magavana voodis!“

Ta pööris püssi ümber, et selle pä-raga üks sisse lüüa; juba käis see tal õhus — — — ajus liikus segane soov võõrale hüüda: „Põgene! Põgene kõigi pühade nimel! Päästa end akna kaudu!“

Järsku tõusis kaminas hele tuli ja valgustas kogu kamina heleda valgusega; samal ajal siristas kilk.

Mitte ükski hää, mitte ühegi inimese hää, isegi Doti oma, poleks suutnud temasse nii mõjuda, nii teda liigutada ja pehmendada, kui see peenikene sirtsumine. Jälle kuulis ta tema lihtse sõnu, kui ta seletas, miks ta seda kilki armastab. Jälle nägi ta tema armast ning tõsist nägu, nagu ta siis oli. Kuulis jälle ta meeldivat häält — oh, missugune hää, missugune muusika ausa inimese koduse kolde jaoks! — Kõik see tungis talle südamesse, rääkis ta parematele tunnetele neid ellu äratades.

Ta tuikus ukse juurest eemale nagu kuutõbine, kes hirmsast unenäost üles ärkanud, ja viskas püssi käest. Näo kätega kinni katnud, langes ta oma endisele kohale tule ette. Ta silmist voolasid pisarad ja ta tundis kergendust.

Kilk kargas oma koldelt alla, tuli keset tuba ja seisis ta ees muinasjutulisena haldjana.

„Ma armastan teda,“ ütles saladuslik hää, korrates seda, mida John nii hästi mäletas, „sellepärast, et tihti kuulates

tema armetut laulu, on see minus äranatanud kõiksugu mõtteid.“

„Jah, nii rääkis kord Dot!“ hüüdis John. „Just samad sõnad!“

„Sinu maja on mulle õnnelikuks koduks olnud, John, sellepärast armastan ma kilki!“

Tema, John, oli õnnelik, Jumal teab seda! Dot oli ta teinud õnnelikuks alati — kuni tänaseni päevani!

„Nii tasane ja armas, alati hoolikas, alati rõõmus ja usin; nii puhas südame!“ rääkis hääl.

„Tõsi! See on õige, sest muidu poleks ma võinud teda nii armastada, nagu armastasin,“ vastas ajur.

„Nagu armastan,“ parandas hääl.

„Nagu armastasin,“ kordas ajur. Aga juba vähem kindlalt. Tema keel ei tahtnud painuda. See tahtis tõendada oma, enda ja Johni, eest.

Hõljuv kuju tõstis pühalikult käe ja ütles:

„Sinu püha kolde nimel“ —

„Mida tema on häbistanud,“ segas ajur vahele.

„Mida tema — ja veel nii sagedasti — on oma juuresoluga valgustanud,“ jätkas kilk. „See kolle, mis temata oli ainult kivide ja roostetanud raua kogu, aga mis temaga muutus sinu kodu altariks, kuhu sa tõi pühitsetud ohvri, nii et suits tõusis sinu vaesest koldest lõhnalisemana ja puhtamana kõigist kallistest lõhnadest, mida suitsetatakse kõige toredamate templite altarite ees. Sinu möödaläinud õnne, sinu püha kolde nimel, kus sind igast küljest kallid mälestused piiravad — kuule mind! Võta kuulda igaüht, kes sinu kodu keelel räägib!“

„Ja tema eest seisab?“ küsis John.

„Kõik, mis räägib sinu maja, sinu koduse kolde keelel, peab tema eest seisma!“ vastas kilk, „sest siin on tõde!“

Ja kuni John, pää käte najal, mõttes kamina juures istus, laenas see nõiduslik kilk ta kõrval talle mõtte mõtte järele, mis ta eest, kui kaleidoskoobis mööda veersid. Kilk ei olnud üksi. Igalt poolt, kolde kividest, korstnast, seinakellast, teekatlast, piibust, lapsehällist, põrandast, seintest, laest, trepist, vankrist õuel, toas olevast söögi-

kapist, igast majariistast, igast nurgast ja igast asjast, millega tema, Dot, kunagi oli aga kokku puutunud ja mis teda inillegagi tema õnnetumale mehele tuletas meele — igalt poolt tuli hõljuvaid nõiduslikke kujusid, tuli lõpmata, kuni neid sai terve hulk. Väiksed haldjad ei seisnud ta kõrval, nagu väike kilk, vaid liikusid järeljätmatult edestagasi ja olid väga ärevil. Kõik nad näitasid Doti kuju vastu üles suurimat lugupidamist, niipea kui teda nägid. Nad ümbritsesid teda, hoidsid teda kuuest, kallistasid teda, viskasid talle lilli jalgade ette, ehtisid ta ilusa pää pärgadega ja püüdsid igate viisi ja kõigest jõust näidata, kuidas nad teda armastavad ja temast on vaimustatud. Nad kui ütlesid: „pole ühtki halba, kurja, kavalat olevust maa pääl, kes võiks tema sõprusega kiidelda või julgeks ütelda, et ta teda tunneb. Ainult meie, meie lõbusad väikesed haldjad, ainult meie tunneme ta väärtust.“

Kogu aja olid kõik ta mõtted Doti juures. Ta kuju oli temast lahutamatu.

Ta istub õmmeldes tule juures ja laulab tasakesi. Nii armas, rõõmus ja usin!

Nagu kokkurääkinult pöörsid end sajad nõiduslikud kujud äkki tema, Johni, poole, sada paari pärani lahti silmi sihtisid teda etteheitel, nagu tahtes ütelda: On see su kergemeelne naine, kelle üle sa kurdad ja tunned piina?

Õuest kuuldus rõõmsaid häáli, muusikat, rääkimist ja naeru. Tuppa tungis lõbus hulk noori — mehi ja naisi. Siin oli ka May Fielding ja veel kümme ilusat neidu. Kuid Dot oli neist kõige ilusam, — ja ei kellestki vanem. Nad kutsusid teda ühes pidule tantsima. Doti väiksed jalad olid nagu loodud tantsuks. Kuid ta ainult naeris neile vastuseks, raputas pääd ja osutas toidule, mis oli tuel, ja lauale, mis oli juba kaetud, kuna ta nägu hiilgas rõõmust, mis tegi teda veel kaks korda ilusamaks. Sama rõõmsasti lasi ta nad minema ja kui nooredmehed, kes, võib olla, talle lootsid olla kavaleerideks, paarikaupa välja läksid, nikutas ta neile jumalaga-jätuks nii pääd rõõmsa ükskõiksusega,

et sellest ainukesest faktist oleks olnud küllalt, et need, olles tema austajad, oleksid läinud end kohe uputama. Ja tõepoolest, enam-vähem olid nad kõik ta austajad, sest teisiti ei võinud see ju ollagi. Kuid ometi polnud Dot loomu poolest ükskõikne. Oh ei. Sest niipea kui lävele ilmus keegi meile hästi tuntud ajur, taevakene küll, kui rõõmsasti ta talle läks vastu!

Nüüd pöörasid end hõljuvad kujud uuesti Johni poole ja nende tõsised, imestunud silmad küsisid: Ons see naine, kes sind pettis?

Äkki langes tume vari peeglile või pildile, nimetage seda kuidas tahate — mida kilk Johnile maalis. Võõra hiiglasuur vari, nagu see esimest korda ta läve üle astus, kattis terve pildi ja varjas sellel kõik teised kujud. Aga kerged hõljuvad kujud töötasid kui väiksed mesilased, et seda musta varju säält pühkida ja pea oli Dot jälle siin pildil, pubas ja ilus nagu ennegi.

Tasakesti lauldes kiigutas ta lapse hälli ja pani oma pää mehe õlale, mis väga seda liikumata mõttes figuuri tule juures tuletas meele, kelle kõrval seisis see nõiduslik kilk.

Õõ — ma mõtlen seda päris õõd, mitte seda, mida haldjad oma nõiakella järele arvavad, — hakkas lõpma, ja samal minutil, kui nõiduslik kilk Johnile Doti näitas lapse hälli juures, tuli kuu pilvede tagant välja ja paistis heledasti tuppa. Võib olla tungis ka mõni vaikne kiir Johni südamesse, sest nüüd võis ta mõtelda järele hoo-

pis rahulikumalt kõige üle mis juhtunud.

Tõsi, ka nüüdki langes pildile vahetvahel see tume vari, ikka sama gigantilik ja selge. Kuid mitte enam nii kauaks. Niipea kui ta ilmus, tõstsid ehmatanud haldjad meeletult kisa ja püüdsid ta silmapilk kustutada, töötades oma väikeste käte ja jalgadega üliinimlise väledusega. Ja igakord, kui nad jõudsid Dotini ja võisid teda mehele näidata, kui hiilgav ja puhas ta on, tõusis nende seas kirjeldamatu hõiskamine.

Nad näitasid teda ikka hiilgavana ja puhtana, mitte kunagi teisiti. Nad olid ju koduvaimud, perekonna õnne kaitsevaimud, kes ei tunnud valet. Ja oli see kord nii, siis ei võinud ka Dot neile olla muuks kui armsaks ja usinaks väikseks perenaiseks — elurõõmsaks puhtaks olevuseks — heledaks päikeseks ajuri kodule!

Aga kuidas need meie hääd haldjad, nähes Doti pildil lapsega kätel, sattusid ärevusse. Ta seisis, end soliid-selt mehe käele toetades ja püüdis end samasuguse kogenud matroonina näidata ja neile kõigest väest teha selgeks ja panna neid uskuma, et ta end ammugi kõigest maailmamürast ja kärrast on lahti ütelnud, ja et ema olla, tema jaoks sugugi uudis pole. Ja siis näitasid nad talle kuidas Dot oma puise vanamehe üle naljatab, teda kohmetuks nimetab, ta sürgikraed kohendab, ja siis rõõmsasti kikkivarvul ümber toa lendab, et teda õpetada tant-sima. (Järgneb.)

„Sarfing“.

W. Krõmovi järele Me.

Havaidel on kuulus „sarfing“. Seda ei saa ühe sõnaga kuidagi tõlkida — see on „sõit laineharjal lamades või seistes laual“. Arusaadav, et Havaidel on palju huvitavamad kui sarfing, aga sarfing selle eest on vaid siin. See on vana Havai lõbu.

Kõik havailased on imestusväärsed ujujad, kasvanud ookeanis.

Ujuja võtab laia laua ja ujub sellega kaugemale korallikarile, kus murduvad

lained. Sääb ootab ta suurt lainet ja kui see tuleb, hüppab talle harjale. Et laine kinni püüda, tuleb talle hüpata sama kiirusega, millega see liigub, siis võtab lainehari hüppaja kaasa ja kannab endaga. Osavamad teevad seda seistes laual püsti.

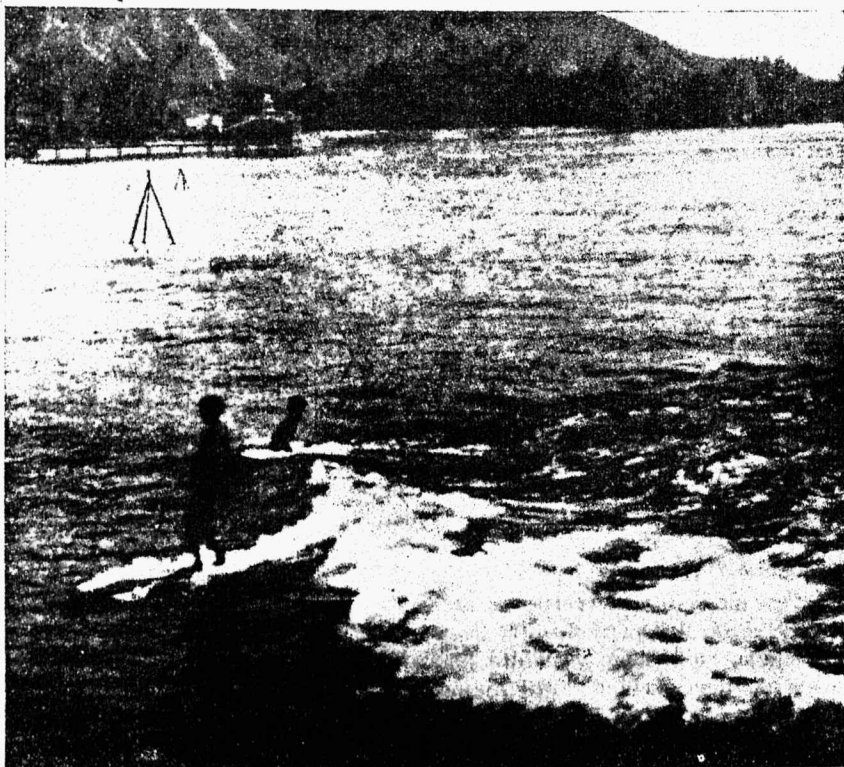
Sama tehakse ka paadis, erilises kohalikus paadis. Muidugi on selleks vaja olla supelusülikonnas; piisad lendavad vihmana, aga mõnikord laine lööb

üle terve paadi. See aga ei ole hädahohtlik: poolleldi vett täisolevat paati kannab vool veel paremini. On vaid enam kisa kui sõidavad kaasa õrnemsoo esitajad!

*

Kui Monte-Karlos inimesed terved päevad mängivad, siis siin nad leotavad ja kuivatavad endid kogu päeva. Terved päevad lamatakse rannal. Minnakse mõneks minutiks vette, tullakse jälle välja ja kuivatatakse end. Nõnda kümned korrad päevas. See on suplus ja päikesevann korraga. Harjunuile ja kogemuse kaudu õppinuile on see mõnus ja terve lõbu, harjumatu aga karistatakse julgasti! Troopikamaid on vaja tunda ja osata neid kasutada.

Vaadates teisi juba shokolaadipruuniks kõrbenuid, heitsin minagi tunniskoolteiseks maha rannale. Järgmisel päeval ei saanud ma istuda ega lamada... Kõik supeluskostüümi katmata olnud keha oli nii põlenud, et nahk hakkas tulema maha tükikaupa. Põlenud kehaosad muutusid veripunasteks ja paistetaksid, neid ei võinud puudutada. Selili ei saanud lamada, kuna selg oli põlenud, kõhuli ka ei saanud olla, sest põlved olid samuti haiged. Küljeli heites puutusid põlenud olad vastu lina... Üle nädala olin niisuguses seisukorras. Ainukeseks lohutuseks oli ainult see, et mitte vaid mina ei saanud selle õnnetuse osaliseks, see juhtus teistelegi. Jack London, kes sõitnud läbi terve Vaikse-ookeani risti ja põigiti, jutustab, et ta kõrvetanud enda Havaidel nõnda, et võis käia ainult neljakäpukil, kõht ülespoole.

Siis aga harjub nahk, hakkab päivituma ja omandab varssi shokolaadivärvi. Värving jääb aastaiks. Havai del sündinud eurooplaste lapsed ei erine kehavärvilt millegi poolest pärismaalastest ja nagu selgub, naerdi päris asjata esimesi Portugaali merisõitjaid.

Nähes esimest korda Lääne-Aafrika neegreid, pöörsid nad kohe laevad tagasi kodupoole, kartes, et ekvaatoripäike teeb nad sama mustaks ja kähardab juuksed. Kaua sisendasid veel ekvaatorilaiused inimestele hirmu.

Kivialused.

P. Ansomardi. *)

A. Janseni joonistused.

Peedi läks emaga heinamaale. Emal ei olnud sääl muud teha kui isa ja sulase järel loogu võtta ja heina kaarutada, aga vaat Peedil — tuhat tegemist: marju süüa, metsmesilaste pesist mett imeda, kirjused liblikaid ja kiile püüda, ilusaid lilli korjata, pajukoorest vilesid teha, tiritamme kasvatada, hundiratast visata, künkalt alla veerda ja palju muud. Teised vihtusid ikka veel niita, loogu võtta ja kaarutada, kuigi lõunaaeg kätte jõudmas, aga Peedi oli juba väsinud, üleni higine ja tahtis süüa.

„Oota nüüd vähe. Võtan selle nuka üles, siis hakkame sööma,“ ütles ema Peedi kurtmise pääle, et ta kõht tühi.

„Ema, ma olen nii väsinud,“ kurtis Peedi edesi.

„Vaeseke, sul väetil ka töö nii raske! Noh puhka siis natuke,“ naljatas ema.

Peedi heitis suure raudkivi ääre pikali ja pidi juba uinuma, kui ema häkisti teda hüüdis: „Peedi, ära heida nõnda maha; sülitä enne sinna kohta, kuhu heidad, muidu teevad maa-alused sulle häda.“

Peedi sülitas ja heitis uuesti, aga tõusis kohe istukili.

„Ema, kes need maa-alused on?“

„Või minagi tean. Eks nad ühed loomad ikka ole.“

„Mis moodi loomad nad on? Sipelgad või?“ päris Peedi edasi, sipelgat oma varukalt maha raputades.

„Sipelgas on sipelgas, aga maa-alused on ise.“

„Siis nad ei ole ka konnad, limukad ega putukad, sest konnad on konnad, limukad limukad ja putukad putukad. Ema, kui nad loomad on, miks ma neid siis ei näe?“

*) Maailmasõjas langenud kirjaniku järelejäanud paberitest trükki toimetanud H. Õiglas.

„Nad on nägematud loomad — vaimud.“

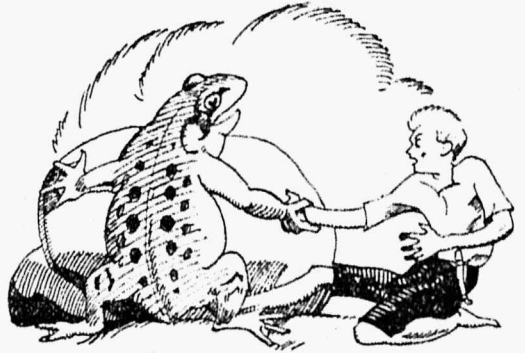
Peedi mõttes veidi ja küsis jälle: „Mis on vaimud, ema?“

„Vaimud on nägematud loomad niisugused.“

„Kui nad, ema, nägematud on, kust siis teatakse, et nad olemas?“

„Sind kah! Eks nad vahest näita endid ka inimestele.“

„Ja mis moodi nad siis on, ema?“

„Igamoodi, kuidas ise tahavad.“

„Kas koera moodi ka?“ päris Peedi kuuldes teistre Silmarit vist siili haukuvat.

„Muidugi.“

„Ja inimeste moodi ka?“

„Muidugi, muidugi. Ega sa ugalane ole, et ei mõista! Ma ju ütlesin sulle, et nad iga moodi kuju endile võivad võtta, kuidas aga tahavad.“

Peedi vaikis vähe, siis küsis uuesti: „Kas ka sinu ja minu moodi, ema?“

„Ah jäta juba ükskord oma pärimised! Muidugi ka minu ja sinu moodi,“ vastas ema pahaselt.

Peedi mõttes vähe aega, siis puhkes naerma:

„Aga ema, kui sina el olegi sina, vaid vaim, mis siis?“

„Ära räägi rumalusi! Mis vaim ma olen?“
 „Ja kui vaim minuks saab, kuidas ma siis enda ära tunnen. Ma ei tea siis ju, kumb mina, kumb vaim on?“ päris Peedi edasi, aga ei saanud enam emalt vastust. Emal oli tegemist tööga ja oma mõtetega.

Lõunasöögi ootusel heitis Peedi kivi ääre pikali. Enne mahaheitmist sülitas ta veel korra endale päa alla, nagu ema õpetas. Uni oli juba poisi laugudele laskumas, kui ta häkisti kedagi enesele tundis lähenevat. Ruttu silmi lahti lüües nägi Peedi teistre Silmurit enda ees.

„Uist! Kasi minema! Ma tahan magada!“ hurjutas Peedi teda.

„Auh, auh! Või sina häbemata mind koguni hurjutama,“ urises Silmur. „Enne sülitasid kuus korda mu toa pääle, nüüd hurjutad ka veel. Oota sa!“

Ja Silmur kargas äkki Peedi kõrvast hammastega kinni.

„Ai, ai, uist kurivaim! Ai, ai!“ kisendas Peedi ja püüdis koera käest lahti rabelda, teda käte ja jalgadega eemale tõrjudes.

„Ei ma ole sinu uist ega kurivaim,“ ütles Silmur poisi kõrva lahti lastes.

Ja Peedi ees seisis mitte teistre koer, vaid päratu suur konn. Suurte pungis silmadega vahtis konn vähe aega pahaselt poisi otsa, siis haaras oma külmade kätega ta käsivarrest kinni ja tahtis kivi alla tirida. Peedi toetas käte ja jalgadega vastu.

„Ma ei taha! Ma ei taha!“ karjus ta ise hirmuga. „Sa ei ole teistre Silmur ega ole ka konn. Oled kivialune.“

„Kivialune neh!“ kraaksus konn. „Tule aga, ma viin su kuninga ette kohtusse.“

„Lase lahti! Mis ma sulle kurja olen teinud? Lase nüüd lahti!“ nuttis juba Peedi, nähes, et konn temast tugevam ja vastupanek asjatu.

„Ei lase. Sa sülitasid kuus korda mu toa pääle, teotasid, reostasid mu eluaset. Tule!“ käratses kivialune ja lohistas Peedit enese järele kivi alla.

„Ema, ema, tule appi! Ema, appi!“ karjus Peedi, aga juba oli hilja: ta langes sel pilgul kivi alla kuristikku, kust ema ta kisa kuulda ei võinud.

Langemise ajal oli Peedi hirmu pärast silmad kinni pigistanud ja kui ta nad vastu maad põrgates uuesti lahti lõi, istus ta siidimuruga kaetud õuel. Üks imelik inimese mõodi elukas, kelle keha ja päa kahe üleikuti muna moodi

näisid, seisis lühikestel, kõveratel jalgadel Peedi kõrval. Tal oli must ümmargune nahkmüts pääs, must kukepuumarjadest nuppudega nahkkampson seljas, mustad nahkpüksid, säärised ja kingad jalas. Mehikese kollased, ümmargused silmad pörlesid, tõmp nina liikus ja hammastatud suu naeris kõrvuni, punane kitsikikkhabe vabises, kui ta Peedit kättpidi piisti tõstes enda järel käskis tulla.

Poiss toetas jalad küll kõvasti vastu, aga see ei avitanud midagi: kikkhabemik vedas ta enda järel kõrge mustast läikivast kivist maja poole. Kahelpool ust, millele läheneti, lamasis suured rohelised sisalikud. Nende veripunased silmad põlesid, pikad sabad löid laksu vastu

uksepakku; tulijate vastu laialiaetud teravahambuliste lõngade vahel liikusid neil edesitagi pikad, teravad keeled nagu tulised brad. Ise sisisesid nagu hanekari. Peedi püksid sõelusid õieti peent püüli ja ta hakkas karjuma päris pisukese pergli viisi. Kuri kivialune ei hoolinud poisi kisast ega rabelemisest, vaid rebis ta enda järel ukse poole. Vaevalt paar sammu jäi veel sisalikkudeni, kui uks avanes ja lävele ilmus paks halli kikkhabemega isand. Tal oli ümmarguse nahkmütsi pääl kuldkroon. Peedi mõistis, et see on kivialuste kuningas.

„Sissid vait ja lõuad kinni!“ kargatas kuningas silalikkudele.

Silmapilk tõmbusid sisalikud kerasse ja katsid oma põlevad silmad sabadega kinni.

„Kust sa, Kivik, selle maapäälse said?“ küsis kuningas.

„Kuninglik kõrgus! See poiss sülitas sinu toa katusele kuus korda,“ kaebas kivialune.

„Või ikka on maapäälsetel veel see vana paha komme alles. Vaja neid nõnda karistada, et edespidi ühelgi enam himu ei tule kivialuste vastu häbematu olla,“ ähvardas kuningas ja ta

silmad läikisid vihast veripunaseks, nagu ti-gedaks.

„Kulla kuningas! Või kõrgus, mis sa oled? Ei ma enam süilita. Ema käskis...“ nuuksus Peedi.

„Ema käskis sind kolm korda süilitada, nagu juba vanasti su häbematud vanemad te-gid, aga sina süilitasid kaks korda kolm korda,“ tõreles Kivik.

„Või enam ei tee. Sa ei oleks pidanud en-negi seda tegema,“ taples kuningas ja käskis Peedi seniks pimedasse koopasse visata, kuni ta sisalikud, harkjalad, sadajalad ja kaanid laseb kokku kutsuda ja poisi kallale saata.

„Kulla pai kuningas...“ hakkas Peedi uuesti paluma, aga Kivik võttis tal turjast kinni ja tõukas enda eel lähedaloleva kaevu poole.

„Pai isa, anna talle andeks!“ kuulis Peedi oma selja taga nii väga armast lapsehäält. Samal pilgul sai poiss müksu kuklasse ja len-das üle kaevurakete sügavasse auku.

Kui poiss kukkumisest toibunud, kuulis ta enda kõrval tasast sahinat: „Maapäälne, tõuse ruttu üles!“

Kähku kargas Peedi jalule ja nägi rake-tes oleva väikese ukse lävel imeilusat tütar-last. Oh sa kullerkupp, kui ilus ta oli! Ümmar-gune roosa nägu, taevakarva silmad, kollased kähärjuuksed kuldkroonikese all, valge siid-särk, vikerkaarne sametseelik, kuldvöö, hõbe-kingad... Seda kõike nägi Peedi ainsa pil-guga, olgugi, et kaevu põhja ainult hämar valgus ülalt langes.

„Kes sa oled? Kas kivialuste kuninga tü-tar?“ küsis Peedi.

„Jah. Mul on sinust kahju. Tahan päästa. Sa täitsid ju ainult ema käsku,“ sosistas ku-

ningatütar, armsa haletseva pilguga poissi vaadeldes. „Sa oled ilusam kui meie poisid.“

„Vaat sina vast oled ilus! Aga kuidas sa mind päästa tahad?“ küsis Peedi.

Samal pilgul kuuldusid üleval sammud, kole sisin ja krabin.

„Tule, tule ruttu!“ hüüdis kuningatütar, tõmbas Peedi varukat pidi enda järel uksest välja, lükkas ukse enda taga kinni ja pööra ette.

„Aita riiv ka ette panna!“ sosistas ta Peedile.

Riiv oli suur ja rauast. Vaevaga jõudsid lapsed ta obadusse lükata. Juba kuulsidki ukse taga kobinat, mütsatusi, laksatusi ja susinat. Sisalikud, ussid ja teised elukad, keda kunin-gas Peedi kallale saatnud, olid juba kaevus. Et nad poissi säält ei leidnud, arvasid kohe, et ta ukse kaudu põgenenud. Hammaste ja sa-badega katsusid nad suures vihas ust purus-tada.

„Jookseme nüüd!“ hüüdis kuningatar, Peedi käest kinni haarates.

Ja nad jooksid pimedat käiku mööda, kun-ningatar ees, Peedi järel, et kannad aina väl-kusid. Kui mõlemil hing juba kurgus oli, jõuti suure kirikumoodi kivihoonesse. Siin oli kau-nis valge.

„Oh heldekene,“ kiljatas kuningatar, „ma olen oma käsikoti kaotanud!“

„Läheme tagasi, otsime üles,“ soovitas Peedi.

Nad pöörsid tagasi. Otsides jutustas kun-ningatar, et käekotis tal mitmed abinõud vaenlaste vastu olevat: kuningakuuse käbi, mis mahaviskamisel paksuks, läbipääsmatuks metsaks muutub, kuninganna sinine sukapael, mis mahaviskamisel sügavaks kiirejooksuli-seks jõeks moondub, kõrgeks mäeks muutuv liivatera vanaisa kalmust ja lenduviiv siidi-sulg vanaema padjast. Veel ei olnud lapsed käsikotti leidnud, kui käigus sisinat ja müdi-nat kuulsid. Kohe mõistsid nad, et vaenlased ukse olid maha murdnud ja nüüd neile järele jooksid. Ruttu põgenesid lapsed suure hoo-nesse tagasi. Kohmetuses oli kuningatar unus-tanud, missugusest uksest välja pääseb. Uksi oli hoonel palju ja kõik pääle ühe kinni. Kuna nad ühe ukse juurest teise juure jooksid, jõudsid tagaajajad ikka lähemale ja lähemale. Maa-aluse käigu ukse olid lapsed rutates lahti jätnud. Juba paistsid lävel sisalikkude veri-punaselt põlevad silmad.

„Oh sa armas kivialus! Mis nüüd teha?“ kiljatas kuningatar.

Peedi nägi hoone ühes otsas kõrge libeda kivi. Ühe hüppega oli ta selle otsas ja ulatas käed kuningale vastu.

„Ei nad mind puutada tohi,“ ütles kuningatar. „Hoiu ainult oma elu.“

Juba kihisesidki sisalikud ja nende kannul sadajalgsed, harkjalad ja teised elukad kivi ümber. Nad olid kõik ennenägematult suured ja lugematus arvus. Kogu hoone kubises neist ja ikka voolas käigust uusi juure. Kuningatar seisis kivi ääres ja nuttis. Elukad ei julgenud teda puutada ja katsusid tütarlapse kõrvalt kivi otsa ronida. Siin tuli Peedile meele, te tal puss puusal ripub. Kähku tõmbas ta selle tupest ja hakkas hoole ülesronivatele pähe laduma. Keda pussitera puntus, see viseldes alla veeris. Kuningatar jättis nutu ja vahtis Peedi vahvaid tegusid lõpmatuma imetusega. Vahel kui hoop hästi osavalt antud, kilkas ta häämeel ja laksutas käsi. See andis Peedile veel enam hoogu. Aga ometi oli mehikese ramm raugemas. Kivi ümber tekkis surnukehadest libamisi veerg, mida mööda teistel kerge oli üles roomata. Peedi ei jõudnud nii ruttu enam pöördägi, kui vaenlased igast küljest kallale tungisid. Juba oli üks harkjalg tal jalast kinni haaranud ja sisalik käsivarrest. Äki kõlas vägev hää:

„Mis möll see siin minu palvemajas on?“

Silmapilk jätsid elukad pääletungimise, tõmbusid kerrasse või kumardasid maani maha. Ühe ukse lähel seisis kuningas.

„Isa, isa!“ kiljatas kuningatar ja jooksis kuninga juure. „Nad hullud elukad tahtsid maapäälse murda, aga ta on nii vahva, et ükski tuhandete vastu sõdis. Vaata, kuipalju ta neid maha löi!“

„Ah!“ imetles kuningas. „Vahva poiss! Elukad täitsid minu käsku. Rahu olgu hukkaasaanute põrmule. Teie ülejäänud minge koju. Ma võtan oma käsu tagasi. Sina poiss meeldid mulle.“

„Mulle ka, isa!“ hüüdis kuningatar häämeel käsi laksutades.

„Sul, Kübemeke, ei ole siin midagi rääkida. Mine ema juure!“ taples kuningas tütreaga, aga enesel naersid silmad oma ilusat tütrekest vaadeldes.

„Ega sa, isa, maapäälsele paha tee?“ küsis kuningatar.

„Ei tee. Mine aga sa siit ära ema juure!“ rahustas kuningas ja saatis tütre ära.

„Noh, vägimees! Sinu jätan ma vahvuse pärast enda juure elama. Aga selle eest pead meie välimuse endale võtma. Ma moondan su kivialuseks...“

„Ei kuningas või kuninglik ülikõrgus!“ ütles Peedi uhkelt. „Seda ma ei taha. Lase mul parem koju minna.“

Imetelles vaatas kuningas natuke aega poisi otsa, siis lausus pahaselt: „Miks? Ma teen su suureks isandaks oma riigis ja kui meheks kasvad, annan oma tütre sulle naiseks. Kas nüüd ka veel ei taha?“

„Tütart tahan küll. Ta on väga ilus ja armas. Aga siia jääda, veel vähem kivialuseks saada ma ei taha.“

Kuningas sai pahaseks, ta vilistas läbi hammaste. Silmapilk ilmus terve kari kivialuseid ta ümber. Neile andis kuningas Peedile arusaamatus keeles käsu. Ja kohe hakkasid kivialused poisi poole hiilima. Poiss mõistis, et neil nõu on teda kinni võtta ja vägisi kivialuseks moondata. Kuningatar meeldis Peedile väga ja abi eest oli ta tütarlapsele suurt tänu võlgu, aga kivialuste välimust, nende kortsunud nägu, punast kikkhabet, paksu magu ja kõveraid, lühikesi jalgu ei tahtnud ta endale mingil tingimusel.

Kuningatar ei tunneks mind selle jälgi välimuse all äragi,“ arvas Peedi ja võttis nõuks kõigest jõust, kas või surmani vastu panna.

Aga enne kui mehike oma pussi sai kaitseks liigutada, hoiti teda juba kätest ja jalust ning tõsteti rabelemisest hoolimata üles.

„Peedi, hull poiss, mis sa rabeled! Tõuse sõõma!“ kuulis poiss ema häält.

Ümber vaadates nägi Peedi oma ema, kes teda varukatpidi püsti upitada katsus. Juhmilt vahtis poiss ema otsa ja lausus:

„Aga ema, sa ei ole ju ema. Sa oled kivialune. Tahad mind pettusega kivialuseks moondata.“

„Mis hullu juttu sa ajad? Säh leib ja lusikas!“ vastas ema, kuna sulane ja isa naersid.

Peedi nägi, et ta jälle heinamaal suure kivi ääres istub. Ta võttis pakutud lusika ja leivaviiluka vastu, aga kartis sööma hakata.

Uskmatult piilus ta altkulmu isa-ema ja sulast, kas nad vast kivialused ei ole, kes isaks-
emaks ja sulaseks moondunud ja nüüd pettu-
sega, söögi abil teda kivialuseks nõiduda ta-
havad.

Sõit Pranglisaare.

Mänd Pranglisaarel.

Tallinnas võib kaua elada, ilma, et mere ja mererahvaga tekiks ligemaid kokkupuutumisi. Sadamasse ju küll ulatab mere omalaadilise ilma eluaval-

dusi ja iseärasusi, aga need sulavad suurlinna elupildiga nõnda ühte, et nad linlasesse ei jäta iseäranis suuri ega sügavaid muljeid ei mererahvast ene-

sest ega elust meresaaril ja rannikuil. Saarte- ja rannaelanikud aga on pärit hoopis teissugusest maailmast, kui kuivamaa rahvas, kelle juure ei ulatu mere vägev hingetõmbus. Nende tundmaõppimiseks peab korraks sõitma Pranglisaare.

Pranglisaare leiata kaardil kergesti üles. Ta asub Tallinna ligidal, Naisaarest ja Aegnast idapoole. Igal hommikul sõidavad Pranglimehed oma kalamootoritega Tallinna kalu müüma. Juba enne kella kaheksat on nad harilikult Kalarannas. Pärast lõunat kella

Juba sadamasse sõites avaneb omapärane ja uus ilm. Terve rand on täis kaldale tõmmatud paate ja paatide kohal kõrgemal kaldaserval seisab reas lugematu hulk „vergumaju“. Vergumaja on võrgumaja. Pranglis õ häälikut ei ole, õun on oun, võrk on verk, sõna on sana. Võrkmajade vahel on lõpmatus ridades „vergu nagid“. Võrgunagide otsa kinnitatakse võrgud kuivama. Nagid ise ei ole midagi muud, kui pikad ridvad, ülespidi täis rehapulga taolisi pulki, kahe teiba otsa kinnitatud umbes inimese kõrgusel maast.

Paadid rannal.

kolme-nelja ajal sõidavad nad jälle tagasi.

Harilikult tullakse Pranglist linna mitme suure mootorpaadiga. Mootorpaadi keskkohat on täis laaditud kalakaste, keulas aga on väike kajut reisi jaoks. Rannas käib ringi habemikke kalamehi, pikad veesaapad jalas, pussid küljel, ise lõhnavad kaladest, merest, tõrvast ja jumal teab mis võõraist asjust.

Ühel ilusal õhtupoolel läksin Kalaranda ja otsisin üles Prangli mehed. Nad võtsid mu lahkesti kaasa ja mõnetunnilise sõidu järele jõudsingi Pranglisaarele. Esiteks paistis see merest madalana, sinetavana joonena, siis muutus ikka selgemaks ja viimaks kerkis täies suuruses meie ette.

Hommikul, kui kalurid tulevad öiselt kalastuskäigult, raputatakse paadi kohal kalad võrgust välja ja võrgud pannakse nagide otsa kuivama. Saak viiakse kohe mootorpaatidega linna. Küla jääb vaiksemaks ja vaiksemaks, öisel kalastuskäigul olejad heidavad magama ja liigub ainult naised ja tütarlapsed, kes parandavad võrke.

Pärast lõunat muutub jälle elavamaks. Mehed ilmuvad randa ja hakkavad säädma paate ja riistu õhtuseks mereleminekuks. Ja õhtu tules lähivad sajad paadid üksteise järele merele. Iseäranis vaikselt õhtul pakub merelesõit suurepärase pildi, pikis ridades valendavad purjed ja nende vahel pilluvad mootorite torud reeglipärase ükskõiksusega õhku väikesi suitsu-

Vörkmaja.

torte, mis esiteks valged ja ümmargused, pärast aga lähevad suuremaks ja haihtuvad õhku.

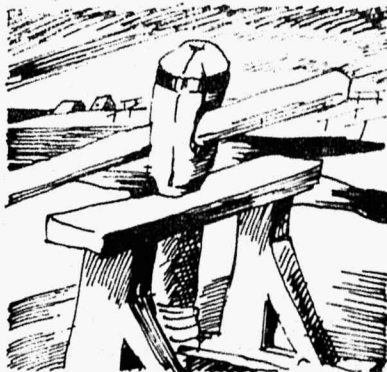
Saare maastik on väga huvitavalt mitmekesine. Siin on kõrged liivarannad mäandadega, edasi lai liivalagendik nagu kõrb, kus päike kütab tuuliselgi ilmal liiva nõnda soojaks, et paljajalu valus käia. Veel edasi tuleb kanarbikune palumaa ja selle järel madal rand suurte hallide kividega, milledest mõned sauna suurused. Ja läänepoolsemal tipul, väikese Tiirloo saare suunas kasvab arutu hulk kadakapõsaid kivide vahel ja liivikul. Nende vahel kõnnivad karjad. Lambad söövad ära kadakate õrnemad kasvud ja kangekaelne taim ajab ikka uusi ja uusi kasve juure. Seetõttu muutub ta nii ümmarguseks ja vormilt huvitavaks, et nagu kunstaedniku käärid oleksid teadlikult annud põõsale säärase kummalise näo. Põõsad on nii kõvad, et neile võib rahulikult istuda.

Varasuvel karjub kõrges heinas lugematu hulk rukkiräake ja igal õhtul

kõndis maja õues, kus elasin, kümme-kond siili. Ma ei ole kunagi kuski kohas nii palju siile näinud, kui siin. Need olid lõbusad loomad hoolimata oma veidrast kehakujust ja kohmakusest.

Võiks veel palju kõnelda sellest omapärasest maailmast, aga ma lõpetan. Loodan, et noorusmaalased huvituvad Pranglisaarest ja sõidavad kord sinna. Ja mõni neist ise kirjutab meile siis oma elamusist.

ml.

Paadivinn.

Haro algkooli lõpuklassi õpilaste koosoleku protokoll.

Koosolek peeti VI klassis 26. aprillil 1926. aastal kell 4 p. l.

Koos olid: kõik VI klassi õpilased, mõned nooremate klasside õpilased ja VI kl. juhataja.

Päevakord:

1. Koosoleku juhataja ja protokollikirjutaja valimine.
2. VI kl. lõpetajate kutsevalik.
3. Koosolekul algatatud küsimused.

Koosoleku juhatajaks valitakse Ants, ja protokollikirjutajaks Rein.

Juhataja Ants. Palun küsimuse lahendamise viiside kohta teha ettepanekuid.

Marta. Töötame nii nagu ikka, jaguneme rühmadesse, ja iga rühm esitab oma arvamisega koosolekule.

Ettepanek võetakse vastu. Õpilased jagunevad rühmadesse neljakaupa sel teel, et esimene paar pöördub teise paari poole, ja esimene rühm on valmis, kolmas paar pöördub neljanda paari poole jne.

II rühma aruandja Eerik. Meie rühm leiab, et kõige päält on tarvis teha selgeks, missugune tähtsus on kutsevalikul.

IV r. aruandja Aliide. Igaüks peaks selle kutse valima, milleks ta kõlbuline ja mida ta armastab.

III r. aruandja Meeta. Kutsevalikus tuleb ka vanematega nõu pidada.

Juhataja Ants. I, V ja VI rühm ei ole veel oma ettepanekut esitanud.

VI r. aruandja Paul. Teised ütlesid kõik meie mõtted juba ära.

I r. aruandja Alice. Ei ole enam midagi uut.

Juhataja Ants. Ja V rühm?

Vaikus.

Karla. Seal on vist aruandjaks seekord Marie, tema ei saa ju sõna suust välja.

(Tütarlaste hääled). Sinul on aga alati ülearu sõnu suus.

Juhataja Ants. Palun teisi mitte vahele rääkida. Noh, Marie?

V rühma aruandja Marie. Meie rühm arvab, et peale seni öeldud andmete peab veel arvestama selle või teise kutse vajadusega.

Juhataja Ants. Seni on esitatud järgmised küsimused: 1) kutsevaliku tähtsus, 2) vanemate kaasabi kutsevalikul, 3) kutsevalija

kõlbulisus valitavale kutsele, 4) kutse majanduslik vajadus ja 5) armastus kutse vastu. Kes soovib ettetoodud küsimuste täienduseks sõna?

Hääled. Palun... mina... palun...

Rosalie. Kutsevaliku tähtsus peaks vist kõigile olema selge. Paljud lapsed ja isegi vanemad ei tunne kõiki kutsealasid ja võivad valikul sattuda valeteele. Ma olen kuulnud kõnelevat „lääbikukkunud“ advokaatidest, apteekritest ja veel teistest. See tuli sellest, et nad ei valinud õiget kutset.

Meeta. Tol ajal ei kõneldud koolides kutsevalikust, ega see põlnud nende süü.

Johannes. Kes siin süüst on rääkinud. Rosalie kõneles vaid, et seesugused juhused on olnud. Seepärast peame enne hoolega järele kaaluma kui miski kutse valime.

Juhataja Ants. Selle punkti kohta enam sõna ei soovita. Kas teise punkti kohta täiendusi tehakse?

Vaikus.

Karla. See on III rühma ettepanek, selgeta nemad ise.

Elli. See on ju iseenesestki arusaadav, et laps omapääd ei või talitada. Vanemad maksavad laste koolitamise eest, nad peavad ju ometi oma sõna ka kaasa rääkima. Karla vist mängib oma kodus alati isevalitseja osa.

Juhataja Ants. Palun mitte isiklikuks minna.

Karla. Kas isevalitseja või mitte, see pole tähtis, aga igakord ei talita vanemad ka õieti. Ma tean juhtumuse, kus vanemad sundisid poega õppima tohtriks. Poeg ei tahtnud, aga lõppeks tegi siiski vanemate tahtmise järgi. Suvel aga angeldas hobustega ja tegi heinatööd.

Anni. Mis tähendab angeldas?

Karla. Ratsutas hobustega, ujutas neid ja vedas heinu, ühe sõnaga angeldas. Kui poeg arsti diplomi koju tõi, ei hakanud ta ometi arstiks, vaid isa koha pääle põllumeheks. Hoopis parem oleks olnud ju poega põllutöö-koolis õppida lasta, nagu ta ise tahtis.

Salme. Elksitusi võib ju igal pool juhtuda. Kui meie nüüd vanematele kõneleme kui tähtis see kutsevaliku küsimus on, ega nad

siis ka ei sunni. Vanematega peab ikka ühes nõus olema.

Juhataja Ants. Kes soovib punkt 3. kohta sõna?

Paul. Kutsevalija peab kõlbuline olema sellele kutsele, mis ta endale valib. Minu arvates on see tähtsaim punkt. Igaüks ei kõlba igale ametile. Näiteks, kui panna kaupmeheks meie Marie, siis võib ostja halliks minna enne kui ta kauba saab.

Juhataja Ants. Ma palun mitte isiklikuks minna.

Paul. Ja jah. Marie on liig aeglane kaupmeheks. Niisama ei kõlba kaupmeheks Mari, tema vihastab kõik ostjad poest minema.

Mari (vahele hüüdes). Ise sa vihastad.

Juhataja Ants. Teen Paulile märkuse, et ta juhataja tähendusi tähele ei pane.

Paul. Palun vabandust! Kaupmees peab olema kiire ja lahke nagu... nagu...

Tütarlaste hääled. Muidugi nagu... nagu Salme.

Marie (hiline vahele hüüd). Ise oled sa aeglane.

Juta. On seesuguseid inimesi, kes ei oska värvide vahel vahet teha. Kolmandas klassis oli poiss, kes ei teinud vahet rohelise ja punase värvi vahel. Kui seesugune juhuslikult hakkab vedurijuhiks, roopasäädjaks või mõneks teiseks raudteeametnikuks, siis võib tema läbi suur õnnetus tulla.

Hääled. Missugune õnnetus... kuidas on see võimalik?

Juta. Kui raudtee korras ei ole, siis peab raudteevaht vedurijuhile punast lippu näitama, mispääle vedurijuht rongi peatab. Kui vaht on värvipime, siis võib ta punase lipu asemel rohelise üles tõsta, ja vedurijuht sõidab julgesti edasi, sest roheline lipp tähendab, et tee on korras.

(Poiste hääled.) Nii võib ju rongiõnnetus juhtuda.

Juta. Muidugi.

(Tütarlaste hääled.) Kui hirmus!

Juuli. Raudteeametnikke proovitakse enne ametisse astumist kas nad tunnevad värve või mitte.

Aleksander. Nii peaks kõikidel aladel järele proovitama enne kui inimene kutse valib, siis jääks nii mõnigi õnnetus tulemata.

Eduard. Nüüd tahetakse ju seda teha, ennem ei teatud sellest midagi.

Eerik. Aga mõni inimene võib väga mitmel alal eduga töötada. Marta võiks muusika-

kunstnikuks saada, maalikunsti alal töötada, matemaatikas on ta ka õige tugev.

Karla vahele hüüe. Aga plastikat ei või, selles on Hilda meister.

Juhataja Ants. Karla, palun mitte vahele hüüda, palun järjekorras sõna võtta.

Nigul. Kõik ei ole Martad, on inimesi, kes ainult sellel või teisel alal võivad tegutseda, ja seepärast on tarvilik, et nad just selle kutse valiksid, milleks nad kõige kohasemad. Siin on aga üks raskus: kes ütleb missuguse kutse jaoks keegi on kõige kõlbulikum.

Karla vahele hüüe. Kes paneb kassile kella kaela?

Juhataja Ants. See punkt jäi meil nime tamata. Palun selle kohta sõna võtta.

(Vaikus. Kõik vaatavad õpetaja poole.)

Juhataja Ants. Härra klassipuhataja, palun Teid selles küsimuses meile appi tulla.

Õpetaja. Seni olete päris hästi asja arutanud. Nüüd olete jõudnud punktini, mida teil võimata teada. Välismail on pea igas linnas asutus, mida nimetatakse „Kutsevaliku nõuande büroo“. Meil on sarnane asutus Tartus...

Hääled. Teame, teame... Hiljuti oli „Vaba Maas“ üks kirjutus... Mineval aastal oli „Postimehes“... Ei see oli veel hiljuti...

Aliide. Aga kuidas see kutsevaliku nõuande büroo, või kuidas ta oli, kõike seda teab.

Aleksander. Imelik, kas te siis ei tea, ise kirjutasime lehtedele kõiksugu vastused. Missuguse kutse valid? Miks sa selle valid? Büroo ju saatis need lehed koolidele.

Alice. Teisel leheküljel oli kõiksugu küsimusi, millele õpetajad peavad vastama. Sääli oli tähelepanust ja, mälust ja, joonistamisest ja, hoolest ja, hooletusest ja, ja kõigest.

Hilda. Mis siis viga bürool rääkida kui õpetajad kõik teated meist temale saavad.

Mari. Ega büroo ei räägi, see ametnik, kes büroos töötab, see räägib ja annab nõu — see on kutsenõunik.

Elli. Sääli büroos proovitavat inimesi ka. Keegi oli tahtnud saada autojuhiks, viidud teine ülikooli psühholoogia laboratooriumisse, pandud aparaatide ette ja kästud kõiksugu kiireid liigutusi teha, just nagu autot juhtides. Kui nii kiirelt ei saa kui tahetakse, siis ei lubata autojuhiks õppida.

Nigul. See on täiesti õige. Ta ajaks ju muidu auto kraavi. Seepärast meil nii palju õnnetusi tuleb, et seni ei proovitud autojuhte enne õppimist.

Hilda. Aga kui õpetajad kõik meie hääd ja vead büroole saadavad, miks nad siis ise meile nõu ei anna missugust kutset valida.

Õpetaja. Õpetajad võivad küll ütelda, misugusele kutsele keegi kõlbab, aga neil ei ole ülevaateid kõikide kutsete kohta ja ei ole andmeid, kas selle või teise kutse alal inimesi vaja. Päälegi on tarvis mõne kutse jaoks aparatuuridega katseid teha. Selleks on asutatud kutsevaliku nõuande büroo.

Anni. Meie rühm ütles ju kohe, et tarvis on järele kuulata, kas riigi majandusel vajab inimest sellelt või teiselt tööalalt. Muidu õpid ameti ära ja pärast jääd nälga, sest et ei leia tööd.

Paul. See on ka väga tähtis küsimus. Vene-ajal oli meil palju suuri tehaseid. Siis õppisid paljud metallitööliseks. Nüüd aga seisavad tehased, ja metallitöölised peavad teistelt aladelt tööd otsima.

Juku. Kui bürood ei oleks, kes inimesi siia ja sinna vajaduse järgi juhiks, siis võib juhtuda, et meie kõik kas kingseppadeks, autojuhtideks, näitlejateks jne. õpiksim.

Eerik. Selle tagajärjel peavad paljud meist töötä jääma, kuna teistel aladel inimesi vajatakse.

Juhataja Ants. Meil on veel üks punkt: armastus kutse vastu. Kes soovib sõna?

Marta. Kui kõik punktid tähtsateks on peetud, siis pole see mitte vähem tähtis. Kui inimene midagi vastumeelt teeb, siis ei edene asi, aga kui ta teeb häämeelega, armastusega, siis edeneb töö hästi ja inimene on ise ka rahul oma tööga, töö muutub temale õnneallikaks.

Mari. Seda võib ainult tulevane koolipreili kõneleda. Ilus õnneallikas küll, kui pead põllutööl hommikust õhtuni higistama!

Hilda. Ja seal juures oled sa ise nii võimetu. Kõik oleneb ilmast.

Eerik. Hommikust õhtuni peab higistama ainult see, kes ei oska masinat enda asemele tööle rakendada.

Mari. Masinad maksavad raha.

Paul. Korralikul peremehel on alati raha

ja temale on ka kõik hoiu- ja laenuühisuste ukssed avatud. Ainult saamatud kiratsevad.

Marta. Ia ei karda ka korraliku peremehe põld ei pöuda ega vihma.

Marta II. Meie kaldume endi ainest kõrvale.

Marta. Ei kaldu, see ainult aitab asja selgitada. Kui kellelgi on huvi ja armastust oma töö ja kutse vastu, siis edeneb see tema käes nii, et tal ei tarvitse end üleliia koorjata.

Õpetaja. Kas keegi teie seast on näinud või lugenud August Kitzbergi. . .

Paljud. Neetud talu. . . neetud talu. . .

Marta. Neetud talu lapsed oleme kõik, kui ei ole armastust töö vastu.

Juuli. Ja sööme ohakaid ning kibuvitsu.

Karla. Ja tantsime surevat luike. . .

Juhataja Ants. Küsimus läbi arutatud, sõnasoovijaid enam ei ole. Läbirääkimistest selgus, et kutsevaliku nõuande küsimus on väga suure tähtsusega riigi ja üksiku inimese elus. Iga kutsevalija peab oma vanematega nõu pidama, õpetajatelt ja kutsevaliku nõuande büroost nõu küsima, missuguse kutse jaoks ta kõige kohasem on. Iga kutsevalija peab vastused saama järgmistele küsimustele: 1) missugusele kutsele minu hingelaad ja kehaline tervis kõige enam sobivad, 2) kas see kutse on riigi majanduselule tarvilik ja 3) kas on mul selle kutse jaoks huvi ja armastust.

Järgneb kolmas päevakorra punkt: koosolekul ülestõstetud küsimused. Kas soovib keegi sõna.

Vaikus. .Noorema klassi õpilane. Ma. . . ma. . . tahaksin oma klassis ka sellest kõnelda, aga ma. . . ma. . . unustasin ära. Paluksin protokoll „Noorusmaas“ ära trükkida lasta.

Juhataja Ants. Ettepanek on tehtud protokoll „Noorusmaas“ avaldada. Kes on selle poolt. (Kõik tõstavad käed). Tänan! Sõnasoovijaid enam ei ole. Tänan koosolekust osavõtjaid lahke kaastöö eest! Lõpetan koosoleku.

Koosoleku juhataja: Ants.

Protokolli kirjutaja: Rein.

Trükki toimetanud Hans Roos.

Kutsevalikust.

Joh. Käis.

Veel mõned nädalad harilikku õppetööd, ja hulk noori, algkooli 6. klassi lõpetajaid, peab esimest korda elus küsima endalt ja oma vanemalt: mis edasi teha? Kus jätkata õppimist? Missugusele ametile või elukutsele valmistuda?

Loomulikult peabki suurem hulk meie algkooli lõpetajaid edesi õppima, et pärast elus endale õige koht ja amet leida. Edesiõppimise võimalusi on ka mitmesuguseid, ja ei ole sugugi ükskõik, mis valida. Muidugi püüab iga noor edasi sellel teel, mis temale meeldivana paistab. Aga kas on tal küllalt huvi, andi ja püsivust selleks? Kui kõike seda küllalt ei ole, siis tuleb varssi pettumus ja tehtud töö läheb viljatult kaduma. Uue tee otsimine on niisugusel korral veelgi raskem.

Oleks väga tarviline, et noored elukutse valikul katsuksid kainelt tulevikku vaadata ja ei laseks ennast petta nooruse unistustest. Selleks on muidugi

tarvis vanemate kogenud inimeste nõu. Kes tahab aga teisele mingit nõu anda, peab seda inimest ka hästi tundma. Ja õpetajad on need, kes oma kasvandikke ikka natukenegi tunnevad ja noortele kui nende vanematele kasulikku nõu kutsevalikul võiksid anda. Välismail, kus elunõuded palju kõrgemad kui meil, on igal pool ametisse pandud n. n. k u t s e n õ u n i k u d, kes eriti selleks hingeteaduslikult ette valmistatud, et noori juhtida õigele ja jõukohasele elukutsele. Meil Eestis on ainult Tartus niisugune kutseenõuande koht. Loodetavasti kutsuvad edaspidi ka teised linnad kutseenõunikud ametisse, et nende abil noorte jõudu meie elus kõige otstarbekohasemini kasutada. Niikaua aga kui meil kutseenõuande kohad puuduvad, kasutagu lastevanemad ja noored ise oma kasvatajate-õpetajate abi, enne kui lõplikult valida edasiõppimise tee.

Linda kutseenõuniku juures.

Lindal on täna kindlasti midagi huvitava jutustada. Kõik lapsed klassis piirasid ta tihedalt ümber, ja alles siis, kui õpetaja klassi astus, ruttasid nad oma kohtadele. Ja suure vaevaga jälgisid lapsed, ühed punapõselised, rõõmsad ja terved, teised kahvatud, haiglased, järgmisel tunnil õpetust. Miski neile tähtis valdas nad.

Vahetunnil oli Linda jälle klassi keskpunktiks.

Ta jutustas:

„Eile pärast lõunat käisin ma emaga kutseenõuniku juures. Meie olime küll õigel ajal säääl, aga kaua tuli järjekorda oodata. Ooteruum oli täis rahvast, need olid kõik emad oma tütardega, kes kevadel algkooli kuus klassi lõpetavad. Ka vanemaid tüdrukuid oli säääl. Mis küll nemad kutseenõunikult soovisid? Lapsi oli väga mitmesuguseid, pika ja lühikese kasvuga, tugevaid ja nõrku, terveid ja haiglasid, elavaid ja vaikkeid. Emad rääkisid enda keskes ainult oma laste tulevikust.

Mõned emadest olid üsna rõhutatud, teised jälle arvasid, et nende tütar töös hoolas ja virk.

Ka meie, tüdrukud, vaatasime üksteist ja olime õige kartlikud, sest tundsim, et algab uus elu. Ma olin rahutu, sest huvitav oli teada saada, mis ütleb kutseenõunik minu palava soovi kohta, kunstikooli õppima minna. Ema aga istus vaikselt omal kohal ja mõtles vist ka sellest.

Viimaks oligi järjekord meie käes. Uudishimuliselt astusin ema kõrval kutseenõuniku tuppale. Ema hakkas jutustama, kuidas ma maalikunstnikuks tahtvat saada ja kuidas see temale sugugi ei meeldi. Viimaks ometi sain ka mina oma soovid välja puista. Ja ma jutustasin kõik, kuidas ma meelsasti joonistan ja maalin, kuidas ma varsti kuulsaks saan ja siis endale väikese majakese kuski mere ääres ilusas looduses ostan, kuidas metsi, järvi, merd ja lilli maalin ja siis piltide müügist hästi raha teenin. Ja suvel võiksid vanemad, õed ja kõik sõbrannad minu juure puhkama

tuua, talvel aga istuksin kodus ja ainult loeksin, kirjutaksin ja maaliksin. Ma olin nii ütlemata rõõmus, et võisin kõik oma tulevase elu kavatsused ütelda.

Siis pidin ma oma joonistusi näitama. Ka koolitunnistus vaadati läbi.

Kutsenõunik uuris kõik tõsiselt läbi ja „maalis“ siis ka kunstniku elu, aga hoopis teisiti, kui mina mõtlesin. Kõigepäält pida- vat ma hää üldhariduse omandama, siis mit- med pikad aastad maalikunsti õppimisele pü- hendama ja isegi välismaal. Ja selleks olevat tarvis tugevat tahet ja suurt armastust oma kutse vastu, et sinna jõuda, kuhu püüan. Mis nimelt mõtles kutsenõunik tahtest ja armas- tusest, ei tea kindlasti, sest seda minul on, aga muidu ei olnud ma küll temaga nõus. Siis maksvat see kõik ka väga palju raha. Ja nüüd, kuulake, tuleb kõige hullem: kutsenõu- nik ütles, et minul olla kaunis hää and joo- nistamiseks, aga maalikunstnikku küll minust ei saavat. Selleks olla minu võimed nõrgad.

Ena oli muidugi sellega väga nõus, pää- legi hirmutasid teda suured kulud edasiõppi- misel.

Siis küsis kutsenõunik, kas ei tee ma meelsasti käsitööd. Ma ütlesin — ja, teie ju isegi teate, kuidas meeldib mulle näputöö. Ta andis mulle tükikese riidet ja tarviliku ma- terjali, ja ma pidin ettenäidatud mustri pääst

järele tegema. See õnnestus mul. Siis pidin ma pääst veel joonistama. Ka see õnnestus, aga siiski mitte nii hästi, kui väljaõmblus. Kutsenõunik vaatas veel kord minu tunnistust ja ütles, et ka tunnistuses on käsitöö alati „hää“ olnud, pääle selle olla minul ka kaunis hää and arvutamiseks ja käekiri ilus. Ta soo- vitas mul õppida amet, milleks mul küllalt andi ja mis kord minule iseseisva koha annab. Ma pean selle üle nüüd järele mõtlema ja siis veel kord kutsenõuniku juure minema.

Mõtelge ise, ma ei saanud peaaegu terve öö magada! Majake mere ääres ja lõbus suve- vaheaeg ühes teiega oleks siiski väga armas!“

Väike, vaikse iseloomuga Erna võttis selle pääle sõna: „Kas tead, Linda, mina õpin õmblemist. Mulle antakse siis ka suvevahe- aega, ja siis üürime kõik koos väikese suvila, kus võime väga rõõmsasti aega veeta, ilma et sa kunstniku-preili tarvitseks olla.“

„Õige!“ hüüdsid ka teised, ja Linda tähen- das, et ta läheb kohe järgmisel päeval kutse- nõuniku juure. Tema nõu järele käia on siiski vist õigeim tee. Aga lõpuks arvas Linda, et huvitav oleks ka teada, mis kutse- nõunik teistele tüdrukutele ütles.

„Sellest jutustad sa teisel korral,“ lausus väike Helmi, isuga maitsvat õuna hammusta- des, ja lapsed valgusid jalutusruumis laiali.

„Der Schweizer Kamerad!“ järele J. K.

NOORTE VALD.

Tuule ja mere sõprus.

V. B.

Vihaselt uludes tormas tuul üle väljade, tühnides sõredas lumes. Jõudes metsa, vingus ta puude ladvus, katsudes jõudu põliste metsa- hiiglastega kuid tundes oma võimetust, pidi põgenema nuttes eemale. Veel kord katsus tuul oma võimu väikese onni kallal, kuid jäl- legi pidi taganema — oli see ju inimese, ma- ilma kuninga kätetöö.

Meri — see oli tuule parim sõber, meri oligi see, kelle poole tuul nii kiiresti tormas. Ja jõudes ääretumale veeväljale, suudles ta ahnelt selle huuli, kustutades oma janu. Ja kui oli ta joo- nud, siis algasid mõlemad mängu. Võimatu

kõrged lained tormasid mässates üle ääretu vee- välja ja tuul naeris ja nuttis nendes, sulades valge vahuga kokku. Lained põgenesid, tuul ajas neid taga — nii kestis vee ja tuule mäng, kuni mõlemad väsisid kui väetid lapsed ja ui- nusid üksteise kaisus lahutamata sõpradena.

* * *

Ja sina, kui näed tormi mässavat merel, kui näed hukkuvaid laevu, kui kuuled upp- jate appihüüdu, tea, et see on tuule ja mere lahutamata sõprade mäng.

Ja ohvrid — need on kõvaks tuule ja mere sõprusside meiks.

Unelaul.

H. L.

Uinu õeke väike, maga.
Õõ must vahib akna taga,
lendab tuul.
Sinu huul
väsind naerul unne vajub,
lahhtub mõte kaunis, hajub.
Valvan sind.
Tormilind
eksind peksab seinu väljas.
Ääretusest särab haljas
Põhjanael.

Põlev tael
minu rind. Ah, laulab süda
sulle, sulle armas, sada
uneviit.
Kandku siit
unekudu unemaale,
nägemuste salara'ale
otsatu.
Kumab kuu.
Lendab tuul vaid akna taga.
Uinu, armas õeke, maga!

Vaenelaps.

M. V.

Oh mind väikest värvukesta,
lepalindu leinajada.
Ei ole hella hällitamas,
kullakäsi kirjutamas,
kullakäe kutsus koolu,

surma suikus sülesooja.
Nüüd mul piinad pihta mõõda,
valud, vaevad vaiba'aksi,
tuuled üksi toetajaksi,
vihmapliisad pailajaksi.

MITMESUGUST.

Sofismid.

Sofistideks (tarkuse õpetajaiks) nimetati Ateenas vaidluskunsti ehk dialektika õpetajaid, kes tõdedes kahtlesid ja seletasid, et üks väätab teatavat asja ühel, teine teisel viisil, sellega ügäühel on oma tõde. „Inimene on kõige mõõt“, oli nende armsaim lause. Nad õpetasid kõiksuguste ebatargutustega iga mõtet tõestama. Nende meelega tehtud ekshjäreldusi nimetatakse sofismideks. Et nad omakasupüüdvate õpetustega inimesi riikkusid, astusid nende vastu üles kõik paremad kodanikud ja filosoofid (näit. Sokrates).

Sofist Protagoras õpetas tulevasele advokaadile Kvantlusele dialektikat: Õppur pidi kooliraha tasuma, kui on võitnud esimese protsessi. Kvantlus õppis kursuse läbi, kuid ei mõtelnudki hakata kohtuasju ajama ja kooliraha tasuma. Protagoras kaebas Kvantluse kohtusse ja seletas: „Kui mina võidan protsessi, pead tasuma kooliraha otsuse põh-

jal; kui sina võidad, pead tasuma lepingu põhjal, sest siis oled võitnud oma esimese protsessi.“ Kuid Kvantlus oli sama osav ja arutas: „Kui kohus mõistab minu maksma, siis ei täida ma seda lepingu põhjal, sest kaotasin protsessi; kui aga mõistab, et mul ei tarvitse maksa, siis iseendast mõista ma ei maksa.“

Kuidas võis kohus otsustada?

*

Rändaja sattus kord riiki, kus muidu kedagi ei võetud kodakondsusse, kui pidi öeldama miski väide. Kui see väide oli õige, tapeti võõras mõõgaga; kui vale — poomisega. Kuid reisija ütles: „Mind puuakse üles.“ Kuid nüüd ei võidud teda tappa, sest poomise jaoks oli ta väide tõsi ja oleks pidanud järgnema mõõgasurm; mõõgasurma jaoks oli ta väide vale ja oleks pidanud järgnema poomissurm.

*

Ahhilleus ei jõua mööda kilpkonnast, ehkki temast kaks korda rutemini liigub ja nende vahe kõigest samm. Zeno tõendab seda järgmiselt: Sellal kui Ahhilleus astub sammu, liigub kilpkonn $\frac{1}{2}$; Ahhilleus astub $\frac{1}{2}$ sammu, kilpkonn $\frac{1}{4}$; Ahhilleus $\frac{1}{4}$, kilpkonn $\frac{1}{8}$ jne. ja nii on kilpkonn Ahhilleusest alati ees.

*

Üks egipti ema näeb, et ta laps, kes suples Niiluses, on krokodilli lõugade vahel.

Krokodill: „Ma annan lapse tagasi sulle, kui ütled, mis mina lapsega teen.“

Ema: „Sa ei anna minu last tagasi.“

Krokodill: „Ükskõik, kas see on tõsi

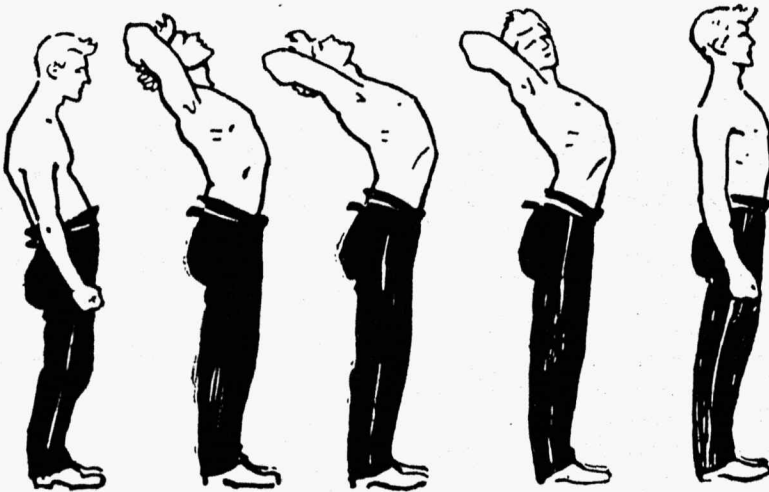
või vale, last sina tagasi ei saa. Kui sul on õigus, siis muidugi söön lapse; pole sul õigus, siis jääb laps mulle tingimuse põhjal.

Ema: „Kui mul on õigus, jääb laps mulle tingimuse põhjal, aga kui ma valetasin, siis annad lapse mulle tagasi.“

*

Kreetalane Epimenides ütleb: „Kõik kreetalased on valelikud.“ Epimenides on ise kreetalane, seega valetab, järelikult ei ole kreetalased valelikud. Siis aga räägib Epimenideski tõtt ja järelikult on kõik kreetalased valelikud. Aga siis valetab ka Epimenides jne.

Pää püsti, rind ette!

Tehke nõnda igapäev!

Vaadake esimest pilti siin. Nagu see siin, nõnda on paljudel inimesist siselangenud rind ja kүүrus selg. Pikkamisi õpite isegi nõnda olema ja seisma, kui ei pane tähele oma keha. Koolilauas istumine viib kergesti sinnapoole. Selle vastu on vaja teha „tähevaataja harjutusi“. Need on tarvilised igauhele ning parandavad halva kehaselsu. Pää on kehaga ühendatud mitte otse alt, raskuspunkti kohalt vaid veidi tagantpoolt. Loomulikult tahab pää sellepärast raskussääduse sunnil langeda alati ettepoole. Selle vastu aitab harjutus. Harjutuste siht on seljamuskliite kõvendamine ja lühendamine, selgroo õgvendamine, rinnakasti suurendamine ja kopsule avarama tegevusvõimaluse muretsemine ning kõhumuskliite kõvendamine.

Harjutused teevad jõuetumast ning nõrgast tugeva ja painuva. Harjutused ise on järgmised:

Aigselsak: sirgestisels, käed kukla taga koos. 1. Pää ette, lõug rinnale, 2. pää üles, vaade „tähtede poole“, 3. pää taha, rind ette, kõht sisse; puusi mitte taha painutada! 4. pää taha painutada kulpalju võimalik, 5. käed kõvasti vastu pääd suruda ja pääd paremale ja vasemale pöörda. Siis muutub seisak pikapääle õigeks ja hääks. Hää seisak ei tohi olla sunnitud, õigu ei pea krampilikult taha tõmbama. Kasvava jõu ja teguvõime tõus täidab meid mõnutundega, kui harjutame oma keha õieti. Üks ameerika arst ütleb: Peab oma selja- ja kõhumuskliid hoidma tugeva d, siis võib elada harilikust inimesest 50% kauemini.

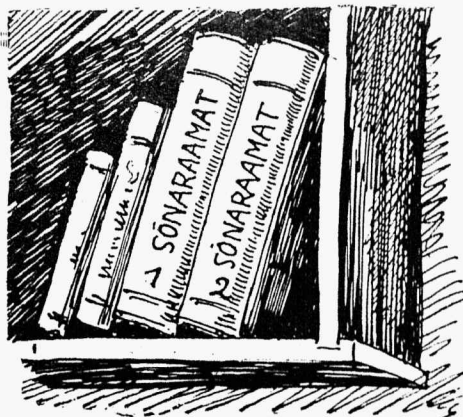
Aadressivõistlus.

Noorusmaas nr. 3 väljakuulutatud aadressivõistlus on annud järgmised tagajärjed: Aadresse tuli üldse kokku 6151. Kõige enam saatis neid E. Gerbson, Killingi-Nõmmelt, talle järgnevad A. Tõllasepp Tartust, A. Tõnus Trii-

gist, Ilmar Rebane Tallinnast ja P. Haivel Haapsalust.

Tulemused ennustasid kõige õigemini: 1. D. Kotsenski, 2. B. Martinsen, 3. Ilmar Rebane ja Joh. Lillemann.

Tark raamatukoi.

Riiulil seisab kahekõiteline sõnaraamat, nõnda nagu näete pildil. Kumbki sõnaraamatu kõide on 500 lhk. paks. Juhtus nüüd nõnda, et esimese kõite kaane ja esilehe vahele sattus raamatukoi. Ta otsustas raamatulehed ja kaaned läbi süüa ja mitte enne peatuda, kui jõudnud teise kõite viimse lehekülje ja kaane vahele. Praegu murrab tarängasti pääd selle üle mitmest leheküljest ja kaanest tal tuleb läbi süüa. Ka raamatukoguhoidja pöörab noorumaalaste poole sama küsimusega, et ette teaks kui palju koi teeb raamatule kahju. Õigete vastuste saatjaile loosib „Noorusmaa“ välja hää raamatu.

Lahendused saatke postkaardil päälkirja all „Tark raamatukoi“ Noorusmaale 8. juuniks. Lahendusel olgu juures saatja täpne aadress. Lahendusi võivad saata „Noorusmaa“ pooleaasta tellijad.

Noortele tähelepanuks.

Saatke Noorusmaale fotosid ja joonistusi oma suvistest toimetustest, lühikesi ja huvitavaid kirjeldusi reisidest ja matkadest. Võitke Noorusmaale uusi sõpru ja tellijaid. Igaüks, kes kogub kümme tellijat ja melle tellimisraha ära saab, saab omale poole aastakäiku Noorusmaad tasuta. Asutage Noorusmaa lugemisringsid ja tellige oma häälekandja hulgakesi koos, kui ta läheb üksikule kalliks.

Male.

Toimetaja A. Burmeister.

Male- ja kabevõistlusest osavõtjad Tall. Eesti realkoolist ja Tall. Vene linnagümnaasiumist.

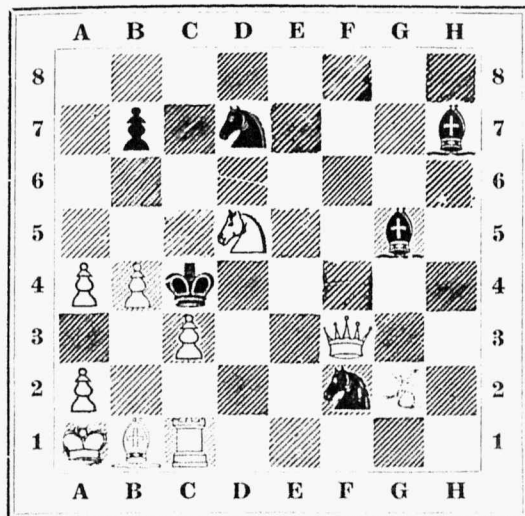

Vasakult paremale: Esimeses reas istuvad: Eugen Lagsden (Vene linnagüm, esitaja), Albert Burmeister („Noorusmaa“ malenurga toimetaja ja Vene linnagüm. malekaberangi juhataja), Georg Pärnpuu (Eesti realkooli esitaja ja kabemeister) Esimeses reas seisab: Nikolai Jakimov (üks parematest kabemängijatest Vene linnagümnaasiumis. Teises reas: R. Kaläm (E. r.), A. Liblik (E. r.), E. Kuuskmann (E. r.), A. Reimann (V. g.), Aleksander Jakimov (Vene linnagümnaasiumi kabemeister), A. Jakobson (V. g.); Viktor Tepaks (Vene linnagümnaasiumi malemeister), V. Lemba (V. g.), V. Sprantsmann (E. r.), O. Hacker (E. r.) V. Särg (E. r.). Kolmandas reas: E. Laasi (E. r.), S. Golikoff (V. g.), S. Levitski (V. g.), R. Moikoff (E. r.), P. Ostannin (V. g.).

Ülesanne nr. 1.

Kokku säädnud W. Mikenas (Tallinnas).
„Noorusmaa“ originaal.

Mustad.

Valged.

Mustad: Kc4, Og5 ja h7, Rd7 ja f2, Eb7.
Valged: Ka1, Lf3, c1, Ob1, Rd5, Ea2, a4, b4 ja c3.

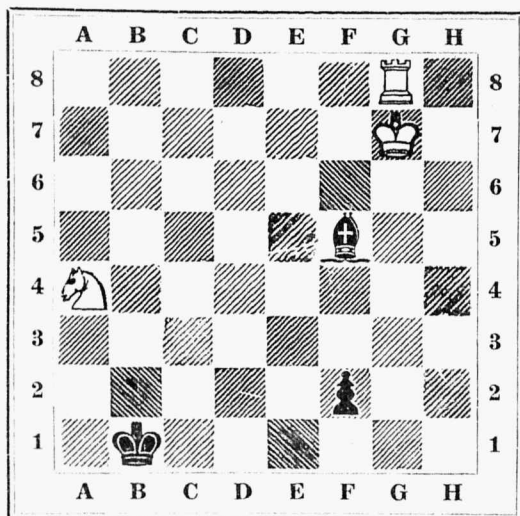
Märkus. E = ettur = sõdur.

Valged algavad ja annavad matti kahe sammuga.

Lõpumäng nr. 1.

Kokku säädnud K. Kubbel.

Mustad.

Valged.

Valged: Kg7, Vg8, Ra4.

Mustad: Kb1, Of5, Ef2.

Valged algavad. Mäng jääb viigi peale (remis).

Ülaltoodud lõpumängu nr. 1 lahendus.

1. Ra4 — C3t, Kb1 — C2t,
2. Rc3 — d1, Kc2 : d1,
3. Kg7 — h8!, f2 — f1 saab lipuks,
4. Vg8 — g1, Lf1 : g1.

Valge on suitsus.

Kui 3. (Kg7 — h8), Kc2 — c1,
siis 4. Vg8 — g2, f2 — f1 saab lipuks,
5. Vg2 — g1 jne.

Kui aga 1. (Ra4 — c3t), Kb1 — c1,
siis 2. Rc3 — e2t ja
3. Re2 — g3 jne.

Partii nr. 1.

Mängitud kirjateel.

Falkbeeri kahimäng.

Valged. Mustad.
Cardiff. Bristol.

1. e2 — e4, e7 — e5,
2. f2 — f4, d7 — d5,
3. e4 : d5, e5 — e4,
4. Of1 — b5+, c7 — c6,
5. d5 : c6, b7 : c6,
6. Ob5 — a4, Ld8 — d4,

7. c2 — c4, Ld4 — d6,
8. Rg1 — e2, Oc8 — g4,
9. 0 — 0?, Ld6 — d3,
10. Vf1 — e1, Of8 — c5t,
11. Kg1 — f1?, Ld3 — f3t,
12. g2 : f3, Og4 — h3 annab matt.

1. mail s. a. oli malevõistlus Tallinna I Eesti reaalkooli ja Vene linna gümnaasiumi õpilaste vahel. Tulemus oli 3 : 2 Vene gümnaasiumi kasuks. Parim maletaja Eesti reaalkoolist (Ilmar Leesment) ei võtnud turniirist osa.

Tallinna I reaalkooli malemeistriks sai Ilmar Leesment. II auh. sai Olaf Hacker, III — Leesmann, IV, V ja VI auh. jagasid Georg Pärnpuu, Erich Laasi ja Helmut Reichenbach.

9. mail oli teine maleturniir Tall. Eesti reaalkooli ja Tall. Vene linnagümnaasiumi õpilaste vahel. Resultaat oli 4 : 1 Eesti reaalkooli kasuks. Parim maletaja Eesti reaalkoolist (Ilmar Leesment) ei võtnud I turniirist osa, II võistlusest aga ei võtnud osa üks parimatest maletajatest Vene gümnaasiumist (Jakobson).

EESTI ÕPETAJATE LIIDU

NOORSOO

AJAKIRI

NOORUSMAA

ILMUB JUULIST ALGADES KAKS KORDA KUUS

Noorusmaa

on aknaks, kust noored näevad kõike neile huvitavat

Noorusmaa

avab noorile kirjanduse- ja kunstiilma

Noorusmaa

on koondanud enda ümber suure kaastöölise pere

Noorusmaa

pakub huvitavat ja vaimukat ajaviidet

Noorusmaa

toob igas n-ris lahendamiseks huvitavaid auhinnaülesandeid

Noorusmaa

uksed on avatud kõigile noorile

NOORUSMAA tellimishind teisel poolaastal 200 mk. Üksiknumber 20 mk.
Toimetus ja talitus Tallinn, Rataskaevu 22